

*Oslavy chrámového sviatku na počesť sv. Rozálie z Palerma
a chirotonia za kňaza arcidiakona Matúša Spišáka v Košiciach*

*Oslavy chrámového sviatku Narodenia Presvätej Bohorodičky
a posvätenie nového zvona v Čabinách*

Odkaz

sv. Cyrila
a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Заповіт

св. Кирила
і Мефодія

Roč. LXVIII/2022 ISSN 0139-9012

10/2022

*Oslavy chrámového sviatku Zosnutia Presvätej Bohorodičky
v Lutne*

Posvätenie chrámu po rekonštrukcii interiéru v Osadnom

*Oslavy sviatku S'attia hlavy sv. Jána Krstiteľa
v chráme sv. archanjela Michala v Ladomírovej*

*Duchovné slávnosti na počesť sviatku Zosnutia Presvätej Bohorodičky
v Nižno-rybnickom chráme. Chod okolo chrámu s čítaním Evanjelií*

Slovo na 17. nedelu po Päťdesiatnici - O vytrvalej prosbe kanaánskej ženy (Mt 15, 21-28)

Všetci sme zaiste chodili do školy a zažili školské vyučovanie. Jedni školu navštevovali dlhšie, iní kratšie, ale všetci zaiste máme skúsenosť, že v škole sa vyučuje postupne. Nie je možné chcieť žiakom v 1. triede alebo aj študentom strednej či vysokej školy predložiť všetky vyučované predmety a všetky prednášané poznatky raz-naraz, lebo by z takéhoto vyučovania nemali úplne nič. Čím sú však žiaci či študenti starší a pokročilejší, tým sa vzdelávanie stáva zložitejšie, vyučovaná látka je stále ťažšia a ťažšia a na žiakov či študentov sa kladú stále väčšie a väčšie nároky.

Apoštolí tiež takto navštevovali trojročnú „školu“ – školu Isusovho Evanjelia, v ktorej ich Christos postupne vyučoval svojmu Evanjeliu a tak ich postupne pripravoval na neskoršie ohlasovanie Jeho blahozvesti. Aj zázrak, ktorý je opísaný v Evanjeliu, mal poslúžiť apoštolom ako súčasť Isusovej výuky. V tomto Evanjeliu ich vedie do samoty, do kraja Týru a Sidona, kde už nežili Židia, ale pohania. Chcel sa tu aspoň na chvíľu ukryť pred ľuďmi, ale len čo začul prosbu kanaánskej ženy: „**Zmiluj sa nado mnou, Pane, syn Dávidov! Dcéru mi hrozne trápi zlý duch!**“, hneď vedel, že sa to nedá. Využil prosbu onej neznámej ženy, aby apoštolov vyučil pokore a vytrvalej viere. Zamerajme sa najskôr na Isusovo správanie. Vystupuje tu ako veľmi drsný a tvrdý človek, ktorý ženu svojím prístupom mohol aj viac-krát veľmi uraziť. Vôbec nereagoval na jej prosbu, nedal sa obmäkčiť ani slovami apoštolov, žene naznačil, že je poslaný iba k Židom, a nie k pohanom. Napokon prirovnal ženu, jej dcéru a aj jej národ k šteňatám. Nás tu možno prekvapí správanie sa ženy, ktorú neodradili ani takéto veľmi tvrdé Isusove slová, ale napokon sa osmelí aj ona a podotkne, že aj šteňatá jedia odrobinky, ktoré padajú zo stola ich pánov. V tých časoch sa totiž jedlo rukami, na stole bol vždy položený čerstvý chlieb, do ktorého si stolujujúci utierali prsty (namiesto dnešných servietok), keď už bol chlieb navlhnutý, vytvarovali z neho guľôčku a tú potom hodili pod stôl, kde boli psy, ktorí ju zožrali. Tu sa však už Isusova skúška končí, hlas Mu náhle mäkne a vytrvalú kanaánsku ženu odmeňuje slovami: „**Žena, veľká je tvoja viera! Nech sa ti stane, ako chceš.**“ A evanjelista dodáva: „**A v tú hodinu bola jej dcéra uzdravená.**“ Oslovením „žena“ Christos Kanaánčanku dvíha veľmi vysoko, lebo to isté oslovenie dal aj svojej vlastnej matke. Žena zasa oslovením „Syn Dávidov“ označila Isusa za Mesiáša a zvolaním: „**Pane, pomôž mi!**“ vyznala, že Isus Christos je mocný v skutkoch, že má moc aj nad zlými duchmi, čím zároveň potvrdila, že je dobrý vo svojich skutkoch.

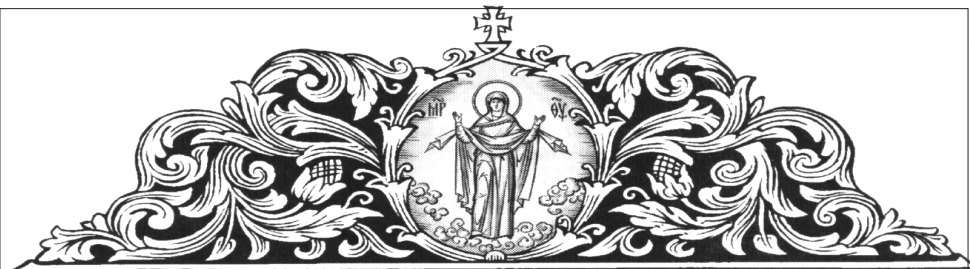
Žena bola teda silným príkladom pokory a veľkej viery, v čom chcel Isus poučiť učeníkov, ale poučuje aj nás. Priznajme si, ako často sa modlíme a o niečo úpenlivo prosíme, lenže máme pocit, akoby nás Boh nepočul a nechcel vypočuť. Keď sa nám to už zdá byť príliš

dlho, hodíme rukou a začneme alebo pochybovať o Božej existencii, alebo o sile modlitby. Ak to nevyjde, dáme na náš úmysel slúžiť svätú Liturgiu, lenže ak ani potom necítíme vyslyšanie, zostaneme akoby urazení a doslova nás zožiera myšlienka, že tí, ktorí do chrámu nechodia, ani sa nemodlia, sú na tom oveľa lepšie a vo všetkom sa im darí. A to už mnohí z nás neznesú, a tak upustia od svojej modlitby či svätých Liturgií... Prečo Boh také čosi dopúšťa? Skúša nás, lebo vyžaduje práve tú veľkú pokoru a pevnú vieru! Tak ako to vyžadoval od kanaánskej ženy. Až potom, keď budú tie naše prosby plné pokory, pri ktorých sa úplne odovzdáme do Božích rúk, ak budú aj plné viery a vytrvalé, povie aj nám: **„Veľká je tvoja viera! Nech sa ti stane, ako chceš.“**

Sú moje modlitby naplnené vierou a pokorou? Nežijem v predstave, že keď sa modlím, musí ma Boh vždy a ihneď vyslyšať a urobiť všetko tak, ako to ja chcem? Iste nás udivuje hlboká pokora a viera matky, ktorá vyžarovala z jej modlitby a nádeje, že Isus Kristus jej dcéru iste uzdraví. My by sme sa na jej mieste možno do krvi urazili a odišli od Christa preč! Čo si to dovoľuje voči nám, my a psy? Ale vo vzťahu k Bohu sa musíme všetci hlboko pokoriť, uznať svoju malosť, hriechnosť a nepatrnosť v porovnaní s Božím majestátom, a aj napriek tomu, že nás hneď nevypočul, neustále vytrvalo prosiť a prosiť! A okrem toho je ešte tiež možné, že neskoršie aj zistíme, že keby nás aj bol Pán Boh vypočul a splnil nám, o čo sme Ho žiadali, bolo by to s nami v konečnom dôsledku dopadlo veľmi zle. My totiž, na rozdiel od Boha, nevidíme do budúcnosti a nevieme, čo nám môže vyplnenie niektorých našich žiadostí nakoniec priniesť. Preto veľmi, veľmi zvažujme naše žiadosti voči Bohu. Ak sú však v súlade so Svätým Písmom a zodpovedajú našej kresťanskej viere a budú nám slúžiť pre naše dobro a spásu duše nás či našich blízkych, milostivý Boh, ktorý je aj našim láskavým Otcom, nám zaiste udelí všetky svoje dobrodenia a splní nám naše žiadosti!

-SHB-

Slovo na sviatok Pokrova Presvätej Bohorodičky

Drahí bratia a sestry!

Sviatok Pokrova Presvätej Bohorodičky nám najprv pripomína historickú udalosť, ktorá sa stala v Konštantínopole. Na toto mesto sa chystali zaútočiť Turci. V tom čase sa tí, ktorí neboli na stráži, modlili vo Vlacherskom chráme zasvätenom Presvätej Bohorodičke.

Po niekoľkých hodinách bohoslužby sv. Andrej Jurodivý uvidel, ako z neba od cárskeho dverí zostupuje Bohorodička so zástupom svätých. Po jej boku kráčali sv. Ján Krstiteľ, sv. ap. a evanjelista Ján a sv. apoštol Jakub. S nimi bolo množstvo svätých oblečených v bielom rúchu a zástupy anjelov. Postavy svätých obklopoval nebeský jas. Keď sa Matka Božia priblížila k ambonu, pristúpil Andrej Jurodivý k svojmu žiakovi Epifánovi a opýtal sa ho: **„Vidíš, ako Pani a Vládkyňa sa modlí za svet?“** A on odpovedal: **„Vidím, otče môj duchovný, a žasnem“.**

Potom videli, ako Bohorodička pokľakla a so slzami sa dlho modlila, prosiac svojho Syna za prítomný ľud. Keď ukončila svoju modlitbu, sňala z hlavy svoju pokrývku, omofor, ktorý žiaril ako oslepujúci oheň, a rozprestrela ju nad všetkými prítomnými ľuďmi. Dlhú dobu videli Andrej a Epifánij omofor Bohorodičky ako sa vznáša nad ľuďmi a žiari Božou slávou. Toto videnie trvalo až do konca bohoslužby. Útok na Konštantínopol bol krátko na to bez zjavných dôvodov zrušený, vojská odišli a nebezpečenstvo bolo zažehnané. Nevieme presnú príčinu, prečo sa to stalo, ale vieme, komu za to môžeme poďakovať.

Udalosť tohto sviatku nám ukazuje tiež duchovnú realitu. Otvára nám pohľad na prácu svätých. Na ich lásku a starostlivosť o nás. Bohorodička, ktorá so slzami prosila svojho Syna za ohrozený pravoslávny ľud, je obrazom horlivosti, s ktorou svätí nasledujú Božiu lásku a vytvárajú akýsi most medzi Bohom a ľuďmi. Dimitrij Rostovský nazýva Bohorodičku „krkom“, ktorý spája hlavu s telom. Hlavou tela Cirkvi je Christos a Jeho mystické telo sú veriaci.

Sviatok Pokrova Presvätej Bohorodičky nám prináša nielen spomienku na zázračnú ochranu matky Božej Carigradu pred Turkami, ale hlavne nám pripomína jej neustálu starostlivosť o každého z nás. Každý človek nájde pod jej ochranným omoforom svoje miesto, veriac, že Bohorodička ako matka Isusa Christa sa prihovára za všetkých kresťanov. Isus Christos v poslednej minúte, keď umieral na kríži, zveril svojho milovaného učeníka Jána do starostlivosti svojej matke Bohorodičke so slovami: **„Žena, ajhľa, tvoj syn!“** (Jn 19, 26). Christos tu v osobe Jána Bohoslova zveruje Bohorodičke do starostlivosti celý ľudský rod. Preto ju neprestávajme prosiť o pomoc, ale s vierou v jej Syna Spasiteľa Isusa Christa sa k nej prihovárjame, nech nám pomáha spasiť naše duše.

Jerej Viktor Čabiňak

Povolanie prvých apoštolov (Lk 5, 1-11)

Veľmi skoro, hneď po začatí verejnej činnosti, sa v dnešnom Evanjeliu postará Isus Kristus o to, aby mal spolupracovníkov. Aj v tom sa prejavuje jeho "zrieknutie sa slávy" (kenoza, doslova "vyprázdnenie", ochudobnenie, pozri Fil 2,6-11). On ako Boh "potrebuje" spolupracovníkov a to hriešnych spolupracovníkov. A toto povolanie (lepšie povedané: zaslúbenie o budúcom povolaní) sa deje tvárou v tvár veľkému zástupu, ktorý počúva Božie slovo. Isus dáva nečakaný pokyn práve vtedy, keď títo povolaní rybári už skončili prácu. V noci nič nechytli, hoci sa namáhali, a vo dne nie je už vhodná doba. Ale Christos im hovorí, aby sa znovu vydali pracovať ... vo dne. Slová "**zatiehni na hlbinu**" (z dnešnej perikopy - „Začala“ - Lk 5,1-11) sú natoľko známe, že sú až zavádzajúce, aspoň v slovenčine. "Na hlbinu" totiž vyvoláva predstavu "zostúpenie do hlbín svojho vnútra". Z toho vyplýva, že až po "zostúpení na hlbinu" je možné sa dočkať veľkého rybolovu. Tento axióm duchovného života (iste platný, i keď nie bez výnimiek) nie je však obsiahnutý v tomto evanjeliiovom úryvku. Bežný mylný výklad je spôsobený aj tým, že výraz "zostúpiť" (do vnútra) je pre nás akousi „šifrou“ pre duchovný život. Toto sa však nenachádza vo Svätom Písme (ale tým nehovorím, že to nie je vhodné a potrebné).

V gréckom originále sa pre "duchovný život" (stretnutie s Bohom) používa "opačný model", vystúpenie nahor - do výšin (vystúpiť na horu). Isus teda vlastne slovom: "Zatiehni na hlbinu" hovorí Petrovi aj apoštolom (i nám): "Vystúp do výšky Božieho Evanjelia!" Apoštoli prijali Isusovo slovo vážne, konali podľa Neho, riadili sa vznešenosťou Evanjelia a tým sa dočkali úspešného rybolovu. To je prvá rovina nášho textu, ktorý má však hlbšiu dimenziu: rybolov je totiž znamením evanjelizácie. Duchovný význam sa však vždy opiera aj o "základný" zmysel, a tak je tomu aj v našom prípade. Evanjelizácia (rybolov) je možná len "na Isusovo slovo" - On suverénne určuje, kedy (napríklad aj po namáhavom snažení "po celú noc") a kam spustiť sieť. Bez Jeho slov je všetko snaženie len lovením naprázdno. Z tohto stručného výkladu je zrejmé, že veta „zatiehni na hlbinu“ znamená opak toho, čo si bežne predstavujeme: nie je to výzva "zostúpiť do seba" (do hlbín svojho vnútra), ale naopak, "vyjsť von" tam, kde sú "ryby na lovenie". Nie je to teda výzva k pohrúženosti do seba, ale naopak, k otvorenosti voči ľuďom žijúcim bez Christa („rybám“, ktoré je „tam vonku“ potrebné získať pre evanjelizáciu).

V tejto, podľa ľudskej mienky, beznádejnej situácii má však Peter aj námietky. Prejavuje sa ako typický "biblický človek", ktorý vedie rozhovor so svojím Bohom: hovorí síce "svoje", ale nepotrpí si na svojom názore, preto je ochotný pristúpiť na „nerozumný“ Isusov nápad. Táto ochota "dať na Isusovo slovo" je naznačená už v oslovení "Majstre", (grécky επιστατής - epistatés doslova „ten,

čo stojí nado mnou“ - majster v zmysle nadriadený - implikuje sa tu uznanie Isusovej autority). Veľmi sympatické je vyznanie: **“Na Tvoje slovo spustím siete”**. Tým Peter dáva v stávkú svoje vedomosti (on je skúsený rybár z povolania!), i svoju reputáciu: necháva bokom svoje skúsenosti a spolieha sa len na slovo Majstra. Je to však zmysluplné riziko, pretože Peter už videl Christovu moc (už predtým mu Christos uzdravil svokru). Tento nadmerný dar rýb („až sa loďky potápalí“) zodpovedá „Božej matematike“, Božej štedrosti: napr. „nadbytočný“ počet rozmnožených chlebov a rýb, pretekajúci kalich a pod. Peter poznal Christa už predtým a preto „vsadil“ na Isusovu výzvu spustiť siete, ale napriek tomu je teraz užasnutý (grécky „thambos“ neoznačuje (oslepujúci) úžas, ale naopak, „to, čo je osvecujúce = to, čo prináša svetlo poznania“). Prečo? Možno nečakal taký zázrak (ale napriek tomu asi predsa nejaký čakal, veď spustil siete, aj keď sa mu to zdalo nezmyselné). Stretáva sa teraz s „novým“ Isusom, nielen liečiteľom, ale Božským Christom, ktorého počúva aj more vydávajúce bohatý úlovok. Slová „som hriešny človek“ nevyjadrujú natoľko hriešny život apoštola, ale skôr tú nesmiernu vzdialenosť medzi človekom a Bohom (Sud 6,22; 13,22; Iz 6,5). Tak sa podčiarkuje, že zverená služba nestojí na kvalitách samotného apoštola, jeho výkone, jeho slovách, jeho snažení, ale na Christovom slove.

Nová - Božská tvár Isusa vyvoláva vnútorné rozochvenie (hrôzu, lepšie: bázeň) Petra, vedomie nepripravenosti, úžas: bolo teda potrebné oslobodenie od tohto strachu skrze Božie slovo. Podobne ako aj pri neskoršom stretnutí s Isusom, kráčajúcom po mori alebo so Vzkrieseným, aj teraz je potrebné oslobodzujúce: **“Neboj sa”**.

Stretnutie s Božou mocou (prejavené pri zázraku) totiž nestačí: je potrebné aj stretnutie s Božím milosrdenstvom a Božou láskou. A po oslobodení od strachu Isus, ako Boží Syn poznajúci budúcnosť, vyslovuje proroctvo: **“Odtiaľ budeš loviť ľudí”**. Christos pozýva k Jeho nasledovaniu nielen slovami (Mk 1,7), ale aj činom - v našom prípade skrze zázrak a slovo. Šimon prežil, aké pozitívne výsledky prináša poslušnosť Christovmu slovu, a tak slovo o jeho budúcnosti je mu tak vlastne (skoro) príkazom. Šimon má odtiaľ loviť ľudí (grécke slovo “zográo”

však neznamená loviť v zmysle zlákať či privábiť, znamená oveľa viac: zachrániť k životu). Lukáš teda definuje budúce apoštolské a kresťanské misijné poslanie v pojmoch “zachrániť (ľudí) pre život – hlavne život večný, ale aj opravdivý - naozaj ľudský pozemský život človeka”. Šimon bude mať inú, novú životnú dráhu. Christovo slovo je prorocké, ba (dá sa povedať) stvoriteľské: spôsobí

totiž “stvorenie” nového života Petra aj jeho apoštolských druhov. Ich nový začiatok je teda vlastne tým skutočným divom, ozajstným zázrakom, ktorý po Zoslaní Ducha Svätého urobí z nevedomých rybárov presvedčivých hlásateľov Christovej Božej nauky! Dôraz celého príbehu je teda na Christovej iniciatíve, evanjelista totiž venuje len jeden verš reakcii rybárov (... všetko zanechali a nasledovali Ho!). Odpoveď rybárov sa opiera o Christovo slovo a o zázrak rybolovu. Aj za týmto dnešným volaním stojí milosrdný Boh, ktorý hľadá strateného, padlého, hľadajúceho či neistého človeka!

-SHB-

SLÁVYBAŽNOSŤ

Slávybažnosť v človeku ubíja všetko dobré, rozkladá dušu, činí ju pre Boha nepotrebnou, čiže nespôsobilou pre Božie Kráľovstvo. Každému človeku je slávybažnosť tak vlastná, že ho doslova celého preniká, od zovňajška až do samotných skrytých hlbín. Je to najjedovatejšia vlastnosť, s ktorou sa v duchovnom živote nedá urobiť žiadny posun dopredu. Je nutné potlačiť ju, neskôr úplne zničiť, v každom prípade je potrebné neprestajne sledovať sa a každý prejav slávybažnosti potláčať skríšenosťou srdca, z celého srdca vzdychnúť k Pánovi: „Pane, hľa, zmija zase zdvihla hlavu“, a potom ju s hnevom odohnať a zavolať k Pánovi: „Pane, Isuse Christe, Synu Boží, zmiluj sa nado mnou hriešnym. Ja ju nechcem, neprijímam, oslobod' ma od nej, daj, aby som videl svoje hriechy“.

Slávybažnosť je ako v tele rakovina, môže otráviť celú dušu a zahubiť ju. Otravuje dokonca aj dobré skutky a pred Bohom ich činí mrzkými, ako sa to stalo farizejom. Ľudia si o sebe myslia, že sú dobrí, a hocakú negatívnu vlastnosť alebo zlý skutok sa snažia skryť pred očami ľudí, ktorých si vážia. No ja si myslím, že všetci sme zlí. Niekto viac, niekto menej, ale tie rozdiely sú zanedbateľné v porovnaní s tým, akí by sme mali byť. My, moderní ľudia, nevieme prijať žiadne obvinenie. No povedané je: „Kto odmieta hocaké, spravodlivé alebo aj nespravodlivé obvinenie, odmieta svoju spásu“. A my sme pre svoju samolúboosť a namyslenosť pripravení všetkého sa zrieknuť. Pána prosme o múdrosť a vytrvalosť. Nenamýšľajme si, že máme múdru myseľ, lebo nás zahanbí. Apoštoli a svätí všetko svoje odmietali, aby získali Božie. „**My máme myseľ Christovu**“ (1Kor 2, 16), – hovoril apoštol Pavol, a kázal, aby sme mu v tom boli podobní. (**Igumen Nikon Vorobjov**)

Slovo na sviatok svätého Rastislava, knieža veľkomoravské

Drahí, bratia a sestry, 28. októbra a 5. júla si duchovne pripomíname pamiatku svätého kniežaťa a panovníka, ktorý si zvlášť zaslúži našu úctu, pozornosť a oslavu. V tento deň oslavujeme svätého, ktorému vďačíme za to, že Boha teraz môžeme oslavovať v našom jazyku, zrozumiteľnom jazyku, tak ako to spievame na večerni v stichírach na litii. Ide o pamiatku svätého, ktorý Božím vnuknutím stál za celou misiou našich svätých vierozvestcov Cyrila a Metoda.

Samotná práca svätých bratov Cyrila a Metoda by nebola taká úspešná, keby medzi ľuďmi, ktorí z ich svätých rúk prijali pravú vieru, jazyk a písmo, neboli takí ľudia, ktorí im nielen uverili, ale aj úprimne pomáhali. Poznáme viacero takýchto pomocníkov, ktorí neskôr, rovnako ako svätí Cyril a Metod niesli apoštolské poslanie, ako napr. Kliment, Gorazd, Naum, Angelar či Sáva.

No boli tu ešte aj iní pomocníci. Pri takejto práci je zvlášť veľmi cenné, keď sa na nej podieľajú veľmoži a kniežatá - prví spomedzi národa. Svojím príkladom môžu za sebou viesť národ. Majú moc, no nemusia iba prikazovať a dávať zákony, ale mnohokrát môžu ísť i vlastným príkladom. Tak svätý Rastislav, ako hovorí Christos v Evanjeliu (Jn 10, 1-9), ako dobrý pastier nielen volá svojím hlasom, ale aj kráča pred svojím stádom (národom).

Keď knieža prijíma krst, a ako prvý sa spomedzi svojho ľudu učí pravej viere, stáva sa najlepším pomocníkom tým, ktorí prišli národ priviesť k poznaniu pravého Boha. Práve jedným z takýchto pomocníkov bolo aj veľkomoravské knieža - sv. Rastislav.

Jemu vďačíme za našu duchovnú identitu, aj keď mnoho rokov bola utláčaná. Jediné Božou blahodätou knieža čestne a správne viedol svoj ľud nie k sebe, nie k tomu, aby získal ešte väčšie mocenské úspechy, ale k tomu najpodstatnejšiemu, a to od tmy k svetlu, od nevedomosti k poznaniu, od pohanstva ku Christovi. Preto mala jeho práca spolu s našimi svätými vierozvestcami tak veľký úspech, lebo bola blahoslavená Bohom a bola úprimná a čistá. Aj keď semienko viery, ktoré zasial spolu so svätými Cyrilom a Metodom, bolo mnoho rokov utláčané a udupané západnými vplyvmi, aj tak vzkĺčilo a dalo vzrast pravej Christovej Cirkvi.

Drahí bratia a sestry, nech nám Hospodin Boh pomáha pamätať na svätých a brať si z nich príklad. Svätému Rastislavovi vďačíme za to, že sme sa mohli narodiť a byť vychovávaní v pravej viere, vyrastať v prostredí Cirkvi a chrámu a v rodinách, ktoré nám vštepovali okrem iného aj hodnoty duchovné, a to učiť sa zachovávať vieru otcov.

Modlitbami svätého kniežaťa, apoštolomravného Rastislava, daj nám, Bože, načerpať z tej duchovnej múdrosti, aby sme zotrvali vo viere našich otcov po všetky dni nášho života. Amiň.

Jerej Milan Petrisko

Slovo na 20. nedeľu po Päťdesiatnici

Drahí bratia a sestry!

V 20. nedeľu po Päťdesiatnici nám naša sv. Pravoslávna cirkev predpisuje čítanie zo Sv. Písma o vzkriesení mládenca (Lk 7, 11 – 17). Evanjelista Lukáš tu popisuje veľmi tragickú udalosť. Zomrel mladý človek a ešte, akoby toho nebolo dosť, bol to jediný syn svojej matky, ktorá bol vdova. Po smrti jej syna by sa o ňu nikto nepostaral. Izraeliti mali také ustanovenie, že o ženu sa mal starať muž. Buď otec, manžel alebo syn. Ak by nestretla Christa, celkom určite by ju čakal život zobračka. Lenže Christos okolo nej neprešiel bez povšimnutia a navracia život jej synovi. Možno sa na prvý pohľad zdá, že poučenie tkvie iba v tom, že Isus nebol ľahostajný k utrpeniu a že preto aj my musíme byť všímaví k tomu, čo sa okolo nás deje. To poučenie je síce veľmi dôležité, lenže Evanjelium predovšetkým rieši otázky duchovné, a skrze tieto nás učí nazeráť na ľudské utrpenie. Hoci je milosrdenstvo dôležitou súčasťou kresťanského učenia, nie je podstatou kresťanstva.

Rovnako žalostné ako smrť mladého človeka je neprirodzený stav ľudskej duše, ktorá sa nachádza vo veľkom poškodení a rozklade. Tak ako duša človeka pred sv. krstom. Smrť a vzkriesenie mládenca je obraz sv. krstu. Uzdravenie duše človeka zo stavu smrti k životu. Tak ako tento mládenec potreboval Christa ku svojmu vzkrieseniu zo smrti, tak aj každá ľudská duša potrebuje Spasiteľa, aby mohla žiť. Pri krste umiera starý človek a rodí sa nový človek - kresťan, Christov človek. K starému životu sa rodíme zo svojej matky, aby sme raz zomreli. No k novému životu sa rodíme „z vody a Ducha“, aby sme sa zjednotili s Christom a aby sme vstúpili do Jeho Tela a žili ako Jeho súčasť navždy.

Vo Sv. Písme sa píše, že mladík začal po svojom návrate k životu hovoriť. Tak isto aj duša človeka sa nachádza v mŕtvej nemote a prehovoriť môže až po svojom vzkriesení. A tou rečou je modlitba. To sú jediné slová, ktoré sú pred Božou tvárou považované za ozajstnú reč. Tak ako hovorí Sv. Písmo: „**Svätý Duch nás učí modlitbe. Vlastne je to On, kto sa v nás modlí a prihovára nevyšloviteľnými vzdychmi**“ (Rim 8, 26).

Prví kresťania boli uchvátení tým, že už nepatria tomuto svetu. Intenzívne prežívanie tejto skutočnosti dávalo kresťanom silu žiť svoje každodenné životy v pohanskom prostredí a často aj tvárou v tvár neustálej výzve mučeníckej smrti pre Christa. Toto nazeranie na život sa v priebehu storočí postupne vytráca. Ako keby sme už nemali jasno, kam patríme, kde je náš domov, kto sme a kam kráčame. Práve tento úpadok v mysliach kresťanov je najväčším nebezpečenstvom. „**Nepatríme tomuto svetu.**“ To je základná myšlienka kresťanstva.

To všetko nám chce pripomenúť dnešné Evanjelium, ktoré stavia pred človeka otázku, či už aj on nie je mŕtvy, či už aj on nepotrebuje vzkriesiť k novému, inému životu.

Jerej Viktor Čabiňak

Medzi nebom a zemou (XIII)

„O plavajúšich, putešestvujušich, neduhujušich, straždušich, plinenných, i o spaseniji ich, Hospodu pomolimsja“ (Za plaviacich sa, pocestných, nemocných, trpiacich, zajatých a za ich spásu, Pánovi pomodlime sa).

Táto prosba je obrátená k Bohu za tých, ktorí sú ďaleko od nás – cestujúci (rôznymi spôsobmi) alebo sú chorí a ležia v bolestiach v nemocnici alebo sa nachádzajú v zajatí a nikto o nich nič nevie. Modlíme sa, aby ich námaha a trápenie sa stali cestou do nebeského Kráľovstva.

Druhý výklad tejto ektenie hovorí o tom, že táto prosba je nasmerovaná k tým kategóriám verných kresťanov, ktorí proti svojmu želaniu nie sú účastní na svätej Liturgii (cestujúci, chorí, chromí a ležiaci, vo väzení...atď.) Ektenia hovorí o tých, ktorí nemôžu byť osobne prítomní na svätej Liturgii, ale nie vlastným príčinám.

Keď hovoríme „o spaseniji ich“ – „za ich spásu“, modlíme sa nielen za to, aby tí, ktorí cestujú v lietadle, v aute, na lodi, sa vrátili celí a zdraví domov, chorí, aby sa uzdravili, zajatí, aby sa stali slobodnými, ale modlíme sa aj za to, aby sa spasili, podobne ako my, účastní na svätej Liturgii a Eucharistii. Skutočná a pravá viera sa žije iba v Cirkvi (pravoslávnej) a v jej Tajinách a predovšetkým vo svätom Prijímaní. Každý skutočne veriaci kresťan, ktorý chce byť spasený, má chodiť do chrámu každú nedeľu a vo všetky veľké sviatky.

„O izbavitjsja nam ot vsjakija skorbi, hňiva i nuždy, Hospodu pomolimsja“ (Aby sme boli zbavení všetkej tiesne, hnevu i núdze, k Pánovi pomodlime sa).

Počas celého svojho života každý kresťan bojuje s pokušením. Pokušenie, s ktorým sa človek stretá, má dve podoby: jedno prináša radosť a druhé bolesť. Prvé prichádza cez želania človeka a rodí v ňom utrpenie a bolesť. Druhé prichádza bez želania verného kresťana, preto zachraňuje a očisťuje dušu.

Každé silné pokušenie, každé trápenie je vážnym momentom v živote kresťana. Preto je potrebná viera a bezhraničná dôvera Bohu, aby mohol každý vydržať ťažké pokušenia vo

svojom živote. Živý príklad máme v patriarchovi Abrahámovi. Jeho výdrž a oddanosť Bohu prevýšila svätých a mučeníkov. Abrahám počul hlas z neba: „**Vezmi svojho syna, svojho jedného syna Izáka, ktorého miluješ, choď do krajiny Mórija a obetuj ho tam ako spaľovanú obeť na vrchu, o ktorom ti poviem**“ (1 Mjž 22, 2). Pomyslime na jeho ženu Sáru, ona porodila svojho jednorodeného syna v osemdesiatich rokoch

svojho života a bolo jej prisľúbené, že od jej syna sa rozšíri potomstvo v takom počte, ako sú nebeské hviezdy. Teraz im Boh hovorí, aby ho priniesli ako obeť. Abrahám zbral svojho syna aj drevo (symbol kríža) a išiel na horu počúvnuť Boží hlas. Jeho viera a oddanosť Bohu bola bezhraničná.

Všetci naši svätí boli vystavení pokušeniam a peklu rôznych trápení. Preto aj my, jednoduchí kresťania, vzdialení svätému životu, sme povinní „bojovať s pokušením“. Bohužiaľ, sme často arogantní a naše rúhanie sa Bohu, naša neposlušnosť, naša nevier, naše hriechy a naša zloba nemajú hranice. Preto utrpenie, pokušenie je test-skúška pre každého veriaceho.

ThDr. Ján Pilko, PhD.

História a vieroučný obsah sviatku Narodenia Presvätej Bohorodičky (2)

Podľa svätého Andreja Krétskeho, začiatkom prechodu od starozákonného otroctva k novozákonnej slobode bola práve udalosť narodenia Bohorodičky. Matka Božia, ktorá sa síce narodila pod vládou Zákona, no prijala vo svojej útrobe Darcu novozákonnej blahodati – Christa. Stala sa prostredníčkou medzi zákonom Starej Zmluvy a novozákonnou blahodaťou. Prostredníctvom nej, podľa slov svätého Andreja, „**bol zrušený Zákon a blahodať zažiarila**“. Preto svätiteľ ďalej dodáva, oslavujúc Presväť Bohorodičku: „**Raduj sa, Prostredníčka Zákona a blahodati, spečatenie Starého a Nového Zákona**“ [1]. V podobnom duchu, vo svojom slove hovorí prepodobný Ján Damaský, obracajúc sa k Presvätej Bohorodičke: „**Skrze ňu sa uskutočnila premena Zákona a odkryl sa duch, skrytý pod písmom**“ [7] starozákonných spisov a nariadení. Presväť Bohorodička sa stala prostredníčkou medzi Starým a Novým Zákonom, aj keď jej rodičia Joachim a Anna, na rozdiel od svojej dcéry, úplne prisľúchali Starému Zákonu. V tomto zmysle sa ukázali ako akýsi živý symbol duchovnej neplodnosti Starého Zákona, ktorý sa odrazil na ich vlastnej dlhoročnej fyzickej neplodnosti. Napokon, nariadenia Mojžišovho zákona, podobne ako

Joachim a Anna, boli tiež duchovne „neplodné“ a „bezmocné“, pretože nemohli dať veriacim skutočné poznanie Boha. Podľa slov svätého Nikolaja Kabasilu boli Joachim a Anna najlepším výhonkom Starého Zákona, ktorý Starý Zákona mohol dať ľudskému rodu [3].

Napriek tomu Zákona a novozákonnú blahodať treba považovať za úzko prepojené. Zákona a blahodať sú koniec koncov dve najdôležitejšie etapy jedinej, nerozlučnej, posvätnéj histórie spásy ľudského rodu, ktorú ľuďom dáva ten istý pravý Boh. Aj keď blahodať mnohonásobne prevyšuje Zákona, podľa slov apoštola Pavla, je blahodať ako dar Božej lásky zjavený ľuďom, ktorý je naplnením zákona [Rim 13, 10]. Táto blahodať Božej lásky je naplnením, realizáciou Zákona v tom zmysle, že s príchodom na svet Isusa Christa sa uskutočnilo zjednotenie človeka, ktorý žil pod Zákonom a bol verný tomuto Zákonu s Bohom. Isus Christos v Evanjeliu rovnako potvrdzuje, že neprišiel zrušiť Zákona ani Prokov, ale naplniť [Mt 5,17]). Christos naplní tento Zákona preto, aby nám daroval inú, oveľa dokonalejšiu plnosť – najvyššiu mieru darov Božej blahodate, „aby z Jeho plnosti sme my všetci prijali, aj blahodať za blahodaťou. Lebo Zákona bol daný skrze Mojžiša, ale blahodať a pravda prišli skrze Isusa Christa“ [Jn 1,16-17]. Mnohé roky starozákonní spravodliví očakávali tento dar [3]. Podľa slov svätého Nikolaja Kabasilu boli Joachim a Anna práve takými svätými spravodlivými, ktorí v sebe preukazovali to najlepšie, čo bolo obsiahnuté v Zákone, a zároveň neustále žili v nádeji na skorý prechod od Zákona k blahodati. Preto sa Presvätá Bohorodička podľa Božej prozreteľnosti narodila práve Joachimovi a Anne, ktorá bola plodom tejto ich svätej nádeje [3].

Udalosť narodenia Bohorodičky, podľa slov sv. Andreja Krétskeho, znamená koniec starozákonných ustanovení a začiatok samotnej novozákonnej pravdy. Je novým počiatkom v histórii spásy ľudského pokolenia. Preto sa cirkevný sviatok Narodenia Bohorodičky uskutočňuje na samom začiatku kalendárneho bohoslužobného roka. Podľa slov sv. Andreja je počiatkom všetkých sviatkov. O tom hovorí tiež svätý Fótios, patriarcha konštantínopolský: „**Tento sviatok - Narodenie Matky Božej, má nepochybne pred všetkými ostatnými sviatkami výsadu prvenstva**“. Ako to ďalej prirovnáva svätý: „**Tak ako koreň je základom pre konáre, kmeň, kvety a nakoniec plody, bez ktorého nič ďalšie nemôže rásť, tak ani bez sviatku Narodenia Presvätej Bohorodičky by nevzišiel žiaden iný sviatok. Sviatok Narodenia Bohorodičky je koreňom alebo prameňom či počiatkom a je známy ako deň spásy celého sveta**“ [2].

O základnom duchovnom význame narodenia Presvätej Bohorodičky pre celý ľudský rod jasne hovorí prepodobný Ján Damaský vo svojom slove, ktoré začína slovami: „**Dnes je počiatok spásy sveta**“ [7]. Prepodobný Teodor Studita tento sviatok nazýva svetlým a hovorí o ňom ako o začiatku budovania spásy a príchodu Boha k ľuďom [3].

Narodením Prečistej Bohorodičky ešte, samozrejme, nebolo uskutočnené samotné spasenie ľudského rodu, no bol však položený jeho začiatok. Lebo človeka nezachraňuje práve narodená Panna, ale Ten, ktorý prichádza, aby sa z nej narodil – Boží Syn. Hospodin Isus Christos, a nie Božia Matka je naším Spasiteľom a Vykupiteľom z hriechu. Ako zdôrazňuje prepodobný Ján Damaský, „**nie anjel, nie posol, no samotný Hospodin príde a zachráni nás**“ [7]. Práve preto, nielen za spásu ľudstva, no aj za samotný sviatok Narodenia Bohorodičky máme ďakovať jedinému Bohu.

Naša spása sa zároveň uskutočnila práve prostredníctvom Bohorodičky. Bez nej by bol príchod Christa na svet nemožný. Ako hovoria svätí otcovia, Narodenie Bohorodičky je akousi predprípravou a základom Vtelenia Christa. Podľa slov prepodobného Justína (Popoviča) sviatok Narodenia Bohorodičky je „**začiatkom nového príchodu Christa**

na svet – ako Spasiteľa ľudského rodu. Hriechom prvých ľudí bol Christos odtiaľ, vyhnaný. Teraz, spoločne s rodiacou sa Božou Matkou, Hospodin opäť prichádza na tento svet – ako jeho Vykupiteľ a ako Víťaz nad hriechom“ [9]. Svätí otcovia neustále pripomínajú úzku duchovnú prepojenosť dvoch udalostí spasiteľnej histórie – Narodenie Bohorodičky a Narodenie Isusa Christa. Takto, podľa slov svätých otcov, sviatok Narodenia Prečistej Devy je iba začiatkom, no pravým završením a naplnením sviatku je už úplne iná udalosť – zjednotenie Slova s telom v útrobe Božej Matky.

Dlhé očakávania padlého ľudského rodu sa teraz naplňajú v príchode Spasiteľa na svet. Podľa svätých otcov týmto dňom sa pre Adama a Evu približuje dlho očakávané otvorenie dverí rajskej záhrady, kedysi zatvorenej kvôli ich hriechu. Kedysi všetci ľudia, kvôli hriechu prvého Adama, boli odsúdení na smrť (fyzickú aj duchovnú), no teraz v Novom Adamovi – Christovi celý ľudský rod získava nový počiatok večného života. Tak ako v Adamovi všetci zomierajú, tak v Christovi budú všetci oživení [1 Kor 15,22].

Rovnako svätí otcovia v súvislosti s obrazom Christa ako Nového Adama už nechápu pod takýmto Rajom staré prebývanie prvých ľudí uprostred Ďenu, ale svätý Gregor Palama nazýva Rajom predurčeným pre Nového Adama samotnú Prečistú Devu. Práve jej útroba je pre Hospodina novým rajským sadom – miestom Jeho príbytku, materinským obydlím Bohomládenca Christa. Sv. Gregor hovorí o Presvätej Bohorodičke ako o prekrásnom Raji Nového Adama – Isusa Christa, v ktorom sa vtelil a od ktorého sa narodil Nový Adam [3]. Pokračujúc v takomto duchovnom paralelizme, svätý Nikolaj Kabasila porovnáva Božiu Matku so starozákonnou Evou. Podľa neho, ak možno Christa nazvať Novým Adamom, tak Bohorodičku je možné nazvať Novou Evou. Samozrejme, na rozdiel od starej Evy, Nová Eva – Prečistá Panna – nemala nijaký osobný hriech. No aj napriek tomu medzi nimi existuje určitá podoba. Podobne stará Eva, kedysi dobrá pomocníčka svojho muža, Nová Eva - Bohorodička je takisto blahou Pomocníčkou pri budovaní našej spásy [3].

V osobe Presvätej Bohorodičky má celé ľudstvo účasť na spásе ako bohoľudskom diele. Ona sama je najlepším počiatkom ľudského rodu a ľudskej prirodzenosti. „**Nou sa spája pozemské s nebeským“** [5]. Ona „**ruší kliatbu a daruje požehnanie“** [5], je „**Adamovo a**

Evino obnovenie, prameň neporušiteľnosti, kvôli ktorému sme získali zbožštenie a od smrti oslobodenie“ [5].

Sviatku Narodenia Presvätej Bohorodičky je zasvätený celý rád krásnych svätootcovských homílií. Všetky z nich nám pomáhajú pochopiť nielen duchovný význam samotného tajomstva narodenia Bohorodičky od prestarených a neplodných rodičov, ale tiež preniknúť do dogmatických hĺbok teologického učenia Cirkvi o Presvätej Bohorodičke, o jej večnom panenstve, o význame jej osobnosti v dejinách spásy ľudského rodu. Okrem iného, tieto svätootcovské kázne oslavujú veľkosť jej svätosti a duchovného zápasu. Jasne rozprávajú o mravnej dokonalosti Matky Božej a vznešene hovoria o nezištnej materinskej láske Prečistej Panny k jej Synovi. Keďže našou snahou bolo najmä ozrejmiť sviatok Narodenia Presvätej Bohorodičky z pohľadu svätootcovského, snažili sme sa aspoň trochu načrtnúť z tohto bohatstva Pravoslávnej cirkvi a takýmto spôsobom sprístupniť hĺbku bohoslovia ukrytú v tomto sviatku.

Jerej Milan Petrisko

Použitá literatúra:

1. АНДРЕЙ КРИТСКИЙ, 1869. Гомилии на Рождество Пресвятой Богородицы. Избранные слова святых отцов в честь и славу Пресвятой Богородицы. Санкт-Петербург.
2. ФОТИЙ, ПАТРИАРХ КОНСТАНТИНОПОЛЬСКИЙ, 1998. Слово на Рождество Пресвятой Богородицы. Москва: Альфа и Омега.
3. МАЛКОВ. П. 2017. Рождество Пресвятой Богородицы. Антология святоотеческих проповедей. Москва: Никея. ISBN 978-5-91761-777-0.
4. МИНЕЯ МАРТЬ, 1893. Киев: Киево-Печерская Лавра. 261 с.
5. МИНЕЯ СЕПТЕМВРІЙ, 1893. Киев: Киево-Печерская Лавра. 146, 147, 148, 151, 152, 166 с.
6. СКАБАЛЛАНОВИЧ, М. 2004. Рождество Пресвятой Богородицы. Киев: Издательство Пролог. ISBN 966-8538-03-X
7. ТВОРЕНИЯ ПРЕПОДОБНОГО ИОАННА ДАМАСКИНА, 1997. Христологические и полемические трактаты. Слова на Богородичные праздники. Слово на Рождество Пресвятой Богородицы. Мартис: Православный Свято-Тихоновский богословский институт. 253 - 259 с. ISBN 5-7248-0044-6.
8. ШИМАНСКИЙ, Г. 2002. Литургика. Москва: Московская духовная академия. ISBN: 5-900249-37-9.
9. ЮСТИН ПОПОВИЧ, 2016. Церковь Всех Святых. Пресвятая Богородица в Церкви. In: Вестник Германской Епархии Русской Православной Церкви за границей. Мюнхен: Издание обители преп. Иова Почаевского, 2016, no. 4, с. 4-13. ISSN 0930 – 9039.

Rozvážnosť

Rozvážnosťou človek rozoznáva svoje želania, slová, skutky a odkláňa sa od všetkých tých, ktoré ho vzdávajú od Boha. Marí intrigy nepriateľa, spoľahlivo rozlišujú, čo je dobré a čo je zlé, aby šiel kráľovskou cestou neodkláňajúc sa napravo – k prílišnej zdržanlivosti, ani naľavo – k nedbalosti, bezstarostnosti a lenivosti. **(Sv. Antonij Velký)**

Íroškódská misia, mníštvu a monastiere

Počtu monastierov veľmi vzrástol už za života svätého Pachómia a prichádzali do nich mnísi najrôznejšieho pôvodu. Pravidlá svätého Pachómia čoskoro zapustili korene v Európe. Mnohí cirkevní otcovia stavali na základoch položených svätým Pachómiom, ako svätý Vasil Veľký (329 – 379), svätý Paládus (365 – 425), svätý Augin – Eugenius (zomrel okolo r. 391), ktorý je otcom sýrskeho mníštvu a iní.

Kopská cirkev, kolíska mníštvu, dala kresťanskému svetu veľký dar mníštvu. Zakladateľ pustovníctva svätý Anton, svätý Pavel Thébsky a otec mníškej koinobie svätý Pachómius boli Kopti. Ich mená hovoria, že patria gréckej a koptskej tradícii, lebo ich diela sa zachovali len grécky. Žili na brehoch Nílu. Tu menili pohanské chrámy na monastiere, jaskyne a hroby na pustovnícke obydlia.

Mníštvu sýrske sa vyznačovalo disciplinovanosťou a organizovanosťou. Pomocou svätého Hilariona sa rozšírilo do Palestíny, Sýrie a Mezopotámie. Egyptské mníštvu nemalo len asketický program, ale aj mníšske misie. K ideálom mníšskeho života patrí aj misia hlásať Evanjelium Isus Christa, kde číha nebezpečenstvo na hlásateľov slova Božieho, kde treba obet'. Koptskí mnísi pôsobili v Afrike, východnej časti Lýbie, nazývanej Pentapolis a Núbia v oblasti Horného Nílu. Archeologické nálezy dokumentujú prítomnosť koptského kresťanstva v Etiópii, Ázii, Perzii a Indii. Prekvapením je tu skutočnosť, že koptskí mnísi prenikali s rímskymi légiami i na územie dnešného Francúzska, Švajčiarska a Veľkej Británie. Koptskí mnísi konali misie v Írsku. Svedčia o tom nálezy nádob na vodu s vyobrazením sv. Manasa. Mníšske pravidlá a misijný program írskych mníšskych komunít mali za vzor koptskú tradíciu sv. Pachómia. „Nový Egypt“ v Írsku zrodil tzv. íroškótsku misiu, ktorá sa dokonca podieľala na pokresťančení našich predkov. Ďalej sa tu dozvedáme, že koptskí misionári, ktorí prišli do Európy v 2. - 3. st., zrejme ovplyvnili vývoj západnej cirkevnej hudby. Jednou z prekvapujúcich teórií je odhalenie podobnosti samotného gregoriánskeho chorálu s koptským cirkevným spevom. Sýrska cirkevná hudba bola učiteľkou západných národov. Hudobné unamy sú skoro podobné byzantským pri použití „Osmohlasníka“. Sýrčania vždy vynikali v tvorbe cirkevnej hudby. Zrodila klasikov východnej liturgickej poézie, ako bol napr. svätý Efrém Sýrsky (+379). Taktiež Roman Sládkovec, ktorý bol Sýrčan, tvoril grécky v Konštantínopole v diele „Akathistos hymnos“ - vyvolal myšlienkovú hĺbku a duchovnú atmosféru. (1) V Írsku sa asketizmus udomácnil v 5. storočí vďaka činnosti svätého Patrika, apoštola Írska. Írski mnísi šírili kresťanstvo. Írsky mních Columban zakladaním kláštorov v Itálii pripravil cestu najvýznamnejšej reholi raného stredoveku - benediktínom. Benediktínske kláštory sa veľmi rýchlo šírili po Európe, dostávali pôdu väčšinou aj s poddanými, ktorí túto pôdu obrábali, a tak sa benediktíni stávali najbohatšími majiteľmi pôdy.

Svätý Vasil Veľký a svätý Ján Zlatoústý boli znepokojení stavom kresťanstva. Konkrétne sociálnou praxou a mníšskym hnutím. Mníšske hnutie neodsudzovalo rolu štátu alebo cisára v kresťanskej spoločnosti, ale naznačovali, že štát a panovník nemôžu zaručiť zdravú kresťanskú spoločnosť. Na mníšske hnutie sa myslí ako na inštitúciu a nie ako na útek do ústrania. Byzantské mníšstvo sa nechá-

palo ako boj proti hmote a telu. Nechápalo sa ani ako jediná forma spásy a ani ako odpor voči manželstvu. Mníšstvo v Byzancii nebolo vecou čisto celibátnych jedincov. Bolo snahou uplatniť mníšske chápanie morálky v konkrétnom živote každého kresťana, aj manželských vzťahov, ako odpoveď na krízu kresťanstva v Byzantskej ríši. V hnutí vládol názor, že mníšstvo je najefektívnejšia forma dodržiavania kresťanských princípov. Mníšstvo nebola inštitúcia medzi inými v ríši, ktorá bola bližšie k Bohu, akýsi rýchlejší postup k Bohu. Mníšstvo ponúkalo konkrétne a efektívnejšie riešenie každodenných kresťanských povinností. Tak to chápal svätý Ján Zlatoústý. Vychádzal z mníšskej praxe a skúsenosti. Kľúč k riešeniu problémov videl na úrovni jednotlivca a rodiny: pomáhať bližným a riešiť tým sociálne problémy. V mníštvu videl možné riešenie kresťanských problémov. Rodina u svätého Jána Zlatoústeho mala kľúčový význam v naplňovaní nebeského Kráľovstva. V rodine sa mala vyučovať disciplína (askesis) (2). Ako odpoveď na kázeň Cirkvi o asketickom ideáli ruská spoločnosť vytvorila krásny literárny pamätník, ktorý je dôkazom toho, ako sa tento ideál stotožnil s ruským národom. Hovoríme o knihe Domostroj - zberka zákonov osobného, rodinného a spoločenského života ruského človeka. Z tejto duchovnej literatúry sa veriaci dozvedá, ako cnostne žiť podľa Božích prikázaní a otcovskej tradície, aby sme prišli k pokániu a strachu Božiemu úzkou cestou, plnou utrpení, pretože široká a priestranná cesta vedie do záhuby. Celá domáca atmosféra sa vytvára podľa obrazu mníšskeho života, približuje sa k chrámu. Odporúča sa tu v rodine denne slúžiť bohoslužby a modliť sa. Odporúča sa tu učiť, tak ako po stáročia sa učil ruský človek z duchovnej písomnosti a od ruskej Cirkvi. Tento ideál našiel na Rusi stovky veľkých svätcov. Na tom svätom semene stojí ruská zem až dodnes. V dejinách ruského človeka nájdeme mnoho obrazov zázračných plodov stáročnej asketickej ruskej kultúry. Na tento ideál a askézu nezabúda ruský národ ani v dnešnej pohnutej a nepokojnej dobe. (3)

Vo východnom mníštvu sa presadzujú individualistické rysy. Východné mníšstvo nemá rehole, preto každý byzantský monastier predstavuje nezávislú jednotku riadiacu sa pra-

vidlami jeho zakladateľov (typikon). Byzantské mníštvu uznáva vedľa monastierskych komunít, takzvaných koinovii (grécky, koinos bios – spoločenský život), aj idiorytmický spôsob mníškeho života (idios rhythmos – vlastný spôsob) v jednotlivých kéliach (kelion – bunka, cela), ktoré tvorili lavru (rusky lavra). Títo mnísi sa schádzali len jedenkrát v týždni na spoločné bohoslužby. Vysoký bol aj počet potulných mníchov.

Východnému mníštvu sa často vytyka nedostatok kultúrnych záujmov. Spravidla je to len Studitský monastier v Konštantínopoli so svojim skriptoriom, dielňou pre opisovanie

rukopisov, a knihovňou, ktorý z tohto hľadiska býva zrovnávaný so západnými kláštorami. Tu však treba mať na pamäti, že na Západe po páde Rímskej ríše a v dobe sťahovania národov zostali monastiere jediným útočiskom latinskej vzdelanosti a nositeľom vyššej civilizácie i z hľadiska hospodárskeho. Na Východe nebola vzdelanosť výhradou vyššieho kléru ani mníchov. Školstvo, najmä vyššie, sa udržiavalo trvale v rukách štátu, obcí alebo súkromníkov. Byzantské monastiere sa nikdy nedostali do situácie, kde by pod ničivým náporom iných etník a za všeobecného rozvratu boli donútené stať sa posledným a jediným útočiskom kultúry. Čo očakávala od mníchov byzantská spoločnosť? Odpoveď nám môže dať úryvok z Justinianovej Novelly č. 133 (r. 539):

„Mníšsky život a mníšska kontemplácia (théoria) je záležitosť posvätená, privádzajúca okamžite duše k Bohu. Neprospieva len tým, ktorí sa pre tento spôsob života rozhodli, ale svojou čistotou prospieva i všetkým ostatným, aj im prinášajú prospech modlitby k Bohu. Keď sa budú mnísi modliť k Bohu za štát s čistými rukami a prostými dušami, je zrejmé, že naše vojsko bude úspešné, mestá budú rozkvítať, a keď bude k nám Boh milostivý a naklonený, isto bude všade mier a zákonnosť. Zem bude plodná, more bude vydávať svoje dary, keď budú modliť mníchov celému svetu získavať Božiu priazeň.“ (4)

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

Literatúra:

1. Arcibiskup doc. ThDr. Kryštof, PhD.: *Orientální pravoslavné cirkve*, Prešov 2004, s. 11 - 12 - 37 - 58 a 59.
2. Ježek, V.: *Sociální myšlení v Byzanci*. In: *Byzantská kultura v kontexte európskej civilizácie*, Prešov 2003, Zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinár. účasťou 26. - 27. októbra 2001, Acta facul. Theol. Universitatis Presoviensis, Byzantský zborník I., 2003, s. 47 - 50.
3. Belovičová, L.: *Nástupníctvo Rusi od Byzancie a asketizmus ako základná vlastnosť ruskej kultúry*. In: *Pravoslávny kalendár 2003*, Prešov, s. 92 - 93.
4. Dostálová, R.: *Byzantská vzdelanosť*, Praha, 1990 s. 50 - 51.

POČÍNAJME SI AKO MÚDRI A NIE NEMÚDRI (Výklad sv. Jána Zlatoústeho)

„Dbajte teda dôkladne na to, ako si počínate; nie ako nemúdri, ale ako múdri. Naplno využívajte čas, lebo dni sú zlé“ (Ef 5, 15-16).

„Nie ako nemúdri, ale ako múdri, naplno využívajte čas“. Hovorí tak nie preto, aby sme boli šikovní a zruční. Tieto jeho slová znamenajú nasledovné: čas nie je váš, teraz ste pútnici a prístahovalci, cudzinci. Nehľadajte česť, nehľadajte slávu, nehľadajte moc a nepomstievajte sa. Všetko znášajte a tým vykypujte čas. Platte veľa, všetkým, čokoľvek by od vás chceli. Je to povedané pochmúrne. Vynasnažím sa vám to vysvetliť na príklade. Predstavme si, že niekto má veľkolepý dom, a potom, že niektorí prichádzajú, aby ho zničili. No vlastník domu im rozdá mnohé, čo má a tým sa vyslobodzuje. Vtedy hovoríme, že sa vykúpil. Podobne aj my, máme veľký dom a ozajstnú vieru. A prichádzajú, aby nám všetko vzali. Dajte všetko, kto by čo od vás nežiadal, len hlavné si zachovajte, vieru, „lebo“, – hovorí, – „dni sú zlé“.

Čo je zlo dňa? Zlo dňa je vlastné dňu. Ak pochopíme, čo také je zlo v tom, čo nás obklopuje, pochopíme aj to, čo je zlo dňa. Čo je zlo tela? Choroba. A čo je zlo duši? Zloba. Čo je zlo vody? Keď zhorkne. A každé zlo je svojho druhu porucha v prirodzenosti toho predmetu, ktorému sa to zlo pripisuje. Čiže, ak aj deň môže mať chyby, poruchy, zlo, tak spočívajú v časoch. Aj Christos hovoril: **„Dost má každý deň vlastného trápenia“** (Mt 6, 34). Preto, v akom zmysle nazýva dni zlými? V akom – zlé časy? Nie ich podstatu, ale to, čo sa v ich priebehu deje. Preto aj my máme vo zvyku hovoriť: „Mal som ťažký deň, zlý“. Okrem toho, ako ináč by mohol byť ťažkým, ak nie v závislosti od toho, čo sa v jeho priebehu stalo? To, čo sa v jeho priebehu deje, je dobré od Boha, a zlé od zlých ľudí. Teda, ľudia sú tvorcami toho, čo je v časoch zlé, preto hovoria: „Zlé časy“. Preto tiež dni nazývame zlými.

Zdroj: <http://bible.optina.ru/new:ef:05:15>

Z ruského jazyka preložil: **prot. Marek Ignacik**

Viera a dobré skutky

Ako je vlastné ohňu hriať, vode ovlažovať, svetlu osvecovať, tak živej viere je vlastné prejavovať sa v dobrých skutkoch. (Sv. Tichon Zadonský)

Svätá Pravoslávna cirkev ako eucharistické spoločenstvo svätých s Bohom

V Starom Zákone bol „Cirkvou“ ľud vyvolený Bohom a zhromaždený do Jeho prítomnosti. Hebrejské slovo pre tento vyvolený ľud bolo qahal (v gréčtine ecclesia) Jahve a znamenalo „Božie zhromaždenie.“ Stredobodom tohto zhromaždenia bola centrálna svätýňa Izraela, Boží príbytok na Zemi, kde bola osobitne lokalizovaná Jeho prítomnosť: pôvodne stánok v púšti a neskôr Jeruzalemský chrám. V Novom Zákone bol chrám Božej prítomnosti znútorňovaný. Svätý Pavol učil: **„Neviete, že ste Boží chrám a že vo vás prebýva Boží Duch? Kto by teda Boží chrám zničil, toho Boh zničí. Lebo Boží chrám je svätý – a ním ste vy“** (1Kor 3, 16 – 17). Aj svätý Peter prirovnáva Cirkev k chrámu z kameňov: **„Dajte sa vbudovať aj vy ako živé kamene do duchovného domu, do svätého kňazstva, aby ste prinášali duchovné obety, príjemné Bohu skrze Isusa Christa“** (1Pt 2, 5). Existuje tu podstatná jednota: Cirkev je postavená zo živých ľudí; Boh je prítomný medzi ľuďmi, tak v každom jednotlivcovi, ako aj v zhromaždenej komunite. Jednota je kľúčovým znakom Cirkvi, v ktorej sme navzájom spojení v Christovom tele (porov. 1Kor 12, 12). Toto zodpovedá Christovej modlitbe, aby sme boli jedno, pretože On a Otec sú jedno (Jn 17, 10). V Cirkvi sme zjednotení aj s Bohom. Pretože Božie Slovo sa stalo ľudskou bytosťou, stávame sa Božími bratmi a sestrami, lebo **„aj ten, čo posväcuje, a tí, čo sú posväcovaní, všetci pochádzajú z jedného“** (Hebr 2, 11). Všetky tieto diela sa uskutočňujú skrze Ducha, ktorý je „všade a všetko naplňuje“ (Hymnus: Carju Nebesnyj - Kráľu nebeský).

Cirkev vyjadruje svoje myšlienky o svojej vlastnej identite najmä obrazmi. V rôznych ideových obrazoch Tradície sa Cirkev snaží konkretizovať svoju skúsenosť zjednotenia s Bohom. Jednota Cirkvi je postavená na pevnom základe, ktorým je Boží Syn Isus Christos ako jej jediná a skutočná Hlava, ako aj na Božej jednote vo Svätej Trojici. Cirkev je historickým vyjadrením pôsobenia Sv. Trojice a jej život odzrkadľuje život Boha. Z tohto dôvodu je náš pohľad na Cirkev úzko spätý s tým, čo vieme o tajomstvách Svätej Trojice. Cirkev je ikonou Svätej Trojice a vo veľmi reálnom zmysle odzrkadľuje a odráža život Otca, Syna a Svätého Ducha. Cirkev má sprítomňovať, ba priam zviditeľňovať Boha Otca a Jeho vteleného Syna tým, že sa pod vedením Svätého Ducha neprestajne obnovuje a očisťuje. Celá Cirkev sa javí ako ľud zhromaždený jednotou Otca, Syna a Svätého Ducha. Cirkev musí ukazovať svetu, čo znamená žiť vo vzťahu, osoba s inou osobou, tak ako Tri Osoby v Bohu žijú jedna v druhej. Cirkev neexistuje inak ako skupina ľudí zjednotených vo svojej viere v Isusa Christa, lebo **„kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi“**

(Mt 18, 20). Ako identita Otca, Syna a Svätého Ducha pochádza zo vzťahu Svätej Trojice, ktorý má každý s ostatnými, tak identita členov Cirkvi prúdi zo vzťahu lásky, ktorá plodí život a produkuje dobré skutky. Keď takto konajú, prezentujú Cirkev ako obraz Trojice. Západná kultúra v moderných časoch správne vyz-

dvihovala hodnotu jednotlivca. Bohužiaľ, tento dôraz často minimalizoval alebo odstránil oceňovanie komunity - teda spoločenstva. Ľudia si často volia patriť do Cirkvi pre jej prínos k ich vnútornému životu zbožnosti: „Niečo z toho majú.“ Málo myslia na záväzok voči iným ľuďom, ktorí patria do tejto Cirkvi. Vo svete, ktorý je často nepriateľský k náboženstvu, musíme byť schopní odrážať základnú jednotu Cirkvi tým, že budeme uznávať a podporovať našich bratov a sestry vo viere.

Náš vnútorný život viery nemôže prekviatať v izolácii od komunity. Ak by niektorí ľudia chceli „snívať“ o výchove svojich detí v kresťanstve a o praktizovaní viery mimo inštitucionálnej Cirkvi, treba im povedať zo skúsenosti, že v priebehu dvoch generácií stratia všetko poznanie a Sv. Tradíciu. Totiž práve vnútorný život Cirkvi pôsobí v srdciach ľudí, ale zároveň presahuje jednotlivcov. Isus Christos, vtelené Slovo, je viditeľným výrazom vnútorného, láskyplného Božieho života; a viditeľná Cirkev je, takisto, výrazom trvalej prítomnosti nášho Pána. Svätý apoštol Pavol opakovane hovorí o Cirkvi ako o Christovom „tele“, v ktorom majú jednotliví členovia rôzne úlohy, rovnako ako jednotlivé časti ľudského tela majú rôzne úlohy alebo funkcie v prispievaní k životu celého tela (1Kor 12, 12 – 27; Ef 1, 22 – 23; 4, 15 – 16; 5, 23; Kol 1, 18; 2, 19; Rim 12, 4).

Obraz Cirkvi ako tela podčiarkuje jednotu jej členov s Bohom a navzájom skrze Christa, ktorý je nazývaný „zmierenie“ (2Kor 5, 19). Svätý apoštol Pavol špecificky stotožňuje Cirkev s Christovým telom (Ef 1, 23). Skrze Cirkev sa teda vlastne stávame Christom- Jeho súčasťou, ale uchováme si pritom našu vlastnú identitu, v ktorej Christos je Hlavou Cirkvi. Svätý Maxim Vyznávač vo svojej Mystagógii ukázal, že toto stotožnenie patrí medzi kľúčové body teológie cirkevných Otcov: **„Všetci sa rodia do Cirkvi a cez ňu sú znovuzrodení a znovu stvorení v Duchu ... cez ňu absolútne vôbec nikto nie je sám v sebe oddelený od spoločenstva, pretože každý sa zbíha so všetkými ostatnými a spája sa s nimi prostredníctvom jednej, jednoduchej a nedeliteľnej milosti a silou viery. A tak byť a javiť sa ako jedno telo, ktoré je vytvorené rôznymi údmi, je hodné samého Christa, našej skutočnej Hlavy“.** Svätá Cirkev je obrazom Boha, pretože realizuje to isté zjedno-

tenie veriacich s Bohom. Ak je Christos Hlavou Cirkvi, tak potom (alegoricky) jej „dušou“ je Svätý Duch, **„Duch pravdy“**, ktorého prisľúbil Christos (Jn 14, 16 – 17; 16, 13; Sk 1, 8). Svätý Duch udeľuje svätosť cez sv. Tajiny Cirkvi jednotlivým veriacim (1Kor 3, 15; 6, 19), robí z nich adoptívne deti a dedičov Boha (Gal 4, 6; Rim 8, 15 – 17), uvádza ich do plnej pravdy (Jn 16, 13), udeľuje dary služby, ktoré budujú Christovo telo (Ef 4, 11 – 13), a dynamicky zjednocuje všetky rozličné údy do jedného Tela (1Kor 12, 13). Pretože existuje len jeden Duch, všetky údy Christovho tela sú tak jedno v Bohu a jedno aj navzájom. Inými slovami, Cirkev je tak vlastne sv. Tajinou jednoty, je povolaná vytvárať skutočnú jednotu vo svete a názorne ukazovať, že je skutočne spoločenstvom Svätého Ducha.

Proces stavania sa Božím príbytkom v Duchu, Christovým telom, sa najplnšie realizuje v Eucharistii. Isus Christos prirovnal Božie Kráľovstvo k hostine (Mt 22, 1 – 14; Lk 14, 16 – 24). Pri Tajomnej večeri Isus zjavil, že Eucharistia je pamiatkou Jeho prítomnosti a záväzkom budúcej hostiny (Mt 26, 29; Mk 14, 25; Lk 22, 18; 1Kor 11, 26). Isus Christos si zvolil toto „jedenie“ ako jednu z posledných vecí, ktoré urobí so svojimi učeníkmi. Prišiel vytvoriť nový poriadok vo svete a ustanovil aj znak, ktorý má pripomínať Jeho dielo a prikázal svojim učeníkom v ňom pokračovať. Eucharistia poskytuje tým, ktorí majú na nej účasť, pokrm a pocit

spoločného zjednotenia prostredníctvom aj prirodzeného významu jedenia, ktoré spolu koná rodina alebo komunita. Spôsob, akým používame chlieb na Božskej Liturgii, vyjadruje jednotu Cirkvi. Eucharistický chlieb, nazývaný „Baránok“ – Christos, ktorý je Tým **„Božím Baránkom, ktorý sníma hriech sveta“** (ako Ho nazval sv. Ján Krstiteľ) – spočíva na diskose a je obklopený menšími časticami, ktoré reprezentujú Bohorodičku, anjelov a svätých a tých, za ktorých sa modlíme. Toto usporiadanie symbolizuje celú Cirkev, Christovo telo, ktoré prináša a ktoré je prinášané. Po modlitbe Pána (Otče náš) sa Baránok láme na štyri časti na rozdanie prijímajúcim. Tak sa v rituáli koná to, čo učil svätý Pavol: **„A chlieb, ktorý lámeme, nie je (snáď) účasťou na Christovom tele? Keďže je jeden chlieb, my mnohí sme jedno telo, lebo všetci máme podiel na jednom chlebe“** (1Kor 10, 16 – 17). Svätý Pavol nazýva aj Eucharistiu aj Cirkev Christovým telom. Jedno bez druhého nie je možné. **Na Božskej Liturgii sa chlieb a víno, ktoré sa prinášajú „za všetkých a pre všetko“, stávajú Christovým Telom a Krvou. Ako sa chlieb a víno premieňa na Christovo Telo a Krv mocou Svätého Ducha v epikléze, tak sa aj celá Cirkev, a v konečnom dôsledku celý svet, premieňa vlastne na Boží obraz a podobu slávením Eucharistie.** Cirkev je viditeľným znakom pokračujúcej Božej prítomnosti a činnosti vo svete a nikdy nie je viac sama sebou než vtedy, keď zvoláva Christovu prítomnosť pod viditeľným znakom Eucharistie.

Jednota, ktorá existuje medzi Cirkvou a Eucharistiou, je témou, ktorá je srdcom pravoslávneho spirituálneho myslenia. Ozajstná sv. Liturgia bez Eucharistie pre pravoslávne myslenie je nezmyslom! Eucharistia je „stredobodom spoločenstva veriacich“ a tak budovať kresťanské spoločenstvo nie je vôbec možné, ak nemá svoje korene a svoj stredobod v slávení najsvätejšej Eucharistie. Eucharistia tak vlastne „zdokonaľuje Cirkev“, a je prostriedkom, ktorým sa vyjadruje a uskutočňuje jednota Cirkvi; a tak vlastne „cirkevné spoločenstvá“ (použijeme tento výraz) protestantského typu bez slávania ozajstnej Eucharistie - Tela a Krvi Isusa Christa, na ktoré sa pri sv. Liturgii prepodstatňuje (mení sa podstata, kým vonkajší vzhľad, vôňa a chuť sa nemenia) chlieb a víno, ani nemôžu byť pravou Cirkvou, keďže sa pri svojich „obradoch“ vlastne nezjednocujú so samotným Christom prostredníctvom Jeho skutočného Tela a Krvi tak, ako je to v jedinej svätej a apoštolskej Pravoslávnej cirkvi! Kde je pravá Eucharistia (ozajstné Christovo Tela a aj Jeho Krv, ktoré požívajú všetci prijímajúci tam je pravá Christova Cirkev a tam je aj skutočne prítomný Syn Boží ako Hlava svojej Cirkvi.

-SHB-

Abba Abrahám

O istom askétovi sa šírila povest', že päťdesiat rokov zachovával prísny pôst a vyhýbal sa dokonca aj konzumovaniu chleba a vína. Tento askéta hovoril:

– Usmrtil som zmyselnosť, mamonárstvo a slávychtivosť.

Keď sa o tom do počul abba Abrahám, okamžite ho šiel navštíviť.

– Ty si vyslovil tieto slová? – opýtal sa ho.

– Áno, – odpovedal askéta.

– Keď vojdeš do svojej kéliie a nájdeš v nej ženu, dokážeš byť celkom ľahostajný k jej pohlianiu?

– Nie, ale budem sa usilovať nedotknúť sa jej.

– To znamená, že si neusmrtíš vášeň zmyselnosti, len si nad ňou zvíťazil a máš ju zviazanú – skonštatoval abba Abrahám a pokračoval:

– Keď počas chôdze zbadáš mušle, kamene a medzi nimi aj kúsok zlata, dokážeš byť ľahostajný voči zlatu a budeš ho považovať za podobné mušliam a kameňom?

– Nie, ale budem sa snažiť nezobrať ho.

– To znamená, že si neusmrtíš vášeň mamonárstva, len si nad ňou zvíťazil a máš ju zviazanú, – znovu skonštatoval abba Abrahám a pokračoval:

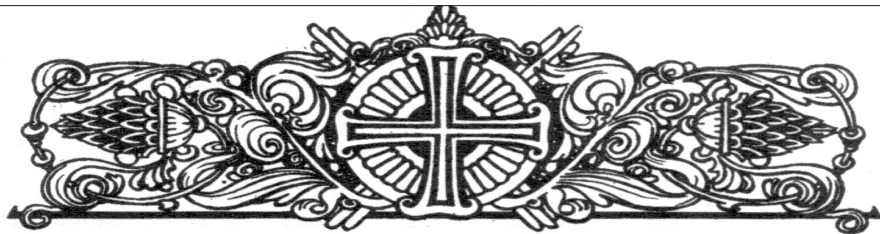
– Keď sa v tejto chvíli dozvieš, že ťa prichádzajú navštíviť dvaja bratia, a budeš vedieť, že jeden ťa chváli a druhý ohovára, prijmeš ich rovnako?

– Nie, ale toho, ktorý ma ohovára, sa budem snažiť uspokojiť rovnako, ako toho, ktorý ma chváli.

– Nuž teda, neusmrtíš si ani vášeň slávychtivosti. Vášne je možné zviazať, ale nie usmrtiť.

Zdroj: <https://www.pravoslavnekrestanstvo.sk/svati-a-starci-svedectva/abba-abraham/>

Ján Zozulák

TAJOMSTVO PRVOTNÉHO RAJA (3)

Raj po páde

Svedectvá o Raji v riadkoch Písme sa podobajú odrazu Slnka v malých kvapkách rosy. Formou sú nepatrné, no vyžaruje z nich lesk Slnka. Raj sa v Písme spomína v 1. knihe Mojžišovej. Raj bol usporiadaný na Zemi, no významom patril Nebu, kráľovstvu anjelov. Celý stvorený svet predstavoval Boží chrám, a Raj – oltár, v ktorom prvý človek, doslova kňaz, vysluhoval pre nás nepoznané Božie tajomstvá. Ako oltár v chráme zjednocuje Nebeské a pozemské, tak aj Raj v prvotnom svete styk Neba a Zeme, spoločenstvo pozemského s Nebeským.

Hriech človeka odsekol Zem od neba. Raj ostal ako Kráľovstvo Nebeské, na Zemi už Raj nie je. Preto odkryť tajomstvo Raja tu na Zemi je takmer nemožné. Preto aj množstvo úloh daných v Raji ostane nevyriešených. Aké kráľovstvo, panstvo dnes človek má? Neposlúcha ho nie len lev, ale niekedy dokonca aj domáca mačka. Samotný človek prírodu rozkráda, doslova sa k nej správa ako tyran - dobyvateľ.

Časť rajských úloh (plodte sa a množte sa) ľudia vykonávajú v padlom stave, so všetkými ich následkami – smilstvom, neverami, potratmi, čiže úplne svojvoľne. Časť úloh sa presunie do budúcnosti, keď mocou Vzkrieseného všetci vstanú z mŕtvych, a nové nebo a nová Zem ohromia zrak vzkriesených ľudí.

V Starom Zákone sa Raj po páde prakticky nespomína. Načo hovoriť o tom, čo je do príchodu Christa Spasiteľa zatvorené? Prečo zarmucovať duše spravodlivých, ktorí zišli do pekla, ako aj všetci vyhnanci z Raja? „**V smútku zostúpim do podsvetia**“ (1 Mjz 37, 35), starozákonný človek prežíval smútok a osamelosť.

Raj sa v Starom Zákone spomína ako obraz Božieho požehnanja. Napríklad: „**Dobročinnosť je ako požehnaný raj a skutky milosrdenstva pretrvávajú navždy**“ (Sir 40, 17). „**Bázeň pred Hospodinom je ako požehnaný raj zaodetý do všetkej slávy**“ (Sir 40, 27).

Každá cnosť v sebe zachováva niečo rajské. Pokora, krotkosť, nevinnosť, tým viac kráľovská láska, sú odleskom Raja na našej hriešnej Zemi.

Raj bol zatvorený, pokiaľ neprišiel Ten, ktorý povedal: „**Dnes budeš so mnou v raji**“ (Lk 23, 43). On to povedal kajúcemu sa zbojníkovi, aby každý z nás, po prvé v sebe spoznal zbojníka, a po druhé, aby každý tak isto kajúcne povedal: „**Spravodlivo dostávame, čo sme si skutkami zaslúžili... Rozpomeň sa na mňa, Pane, keď prídeš do svojho Kráľovstva**“ (Lk 23, 41-42).

Biblia nehovorí o tom, čomu sa človek v Raji bude venovať, ale o tom, ako je človeku mimo Raja bez Boha biedne a zle, ako sa k Bohu vrátiť a ako znovu Raj získať. Človek,

márnotratný syn, namiesto rodného domu dáva prednosť svinskému korytu, namiesto lásky a tepla klamstvu a podvodu, a ešte nekonečnému utrpeniu, súženiu, mukám. No Otec láskyplne čaká, dvere rodného domu sú otvorené. Raj, prvotný oltár, je dnes otvorený človeku, ktorý je povoláný k tajomným nebeským činnostiam.

Peklo ako antipód Raja

Už vieme, že v Raji povaláčov niet. Zato je povaláčmi preplnené podsvetie. Kde sú „okovy pekla“ (Ž 18, 6) a „večné putá“ (Júd 1, 6), aký tam môže byť priestor pre tvorivosť a osobnú činnosť? Aby sme mohli zhodnotiť život v Raji, musíme aspoň trochu predstaviť prebývanie nešťastných duší v pekle.

Trápení vlastnou vnútornou pustotou, stratiac schopnosť prejavíť sa v čomkoľvek tvorivom, dobrom, tlačiac sa v podsvetí, doslovne ako slede v sude, sú väzni v pekle mučení vlastnou zbytočnosťou. Ich utrpenie im spôsobuje to, že žili iba pre seba a nikomu nechceli priniesť ani najmenší osoh. Preto tam prebývajú úplne sami, aj keď je v pekle tesno, no každý mučený je od ostatných oddelený neprekonateľnou hranicou. Oddelený od Boha, od blízkych, žiadna tvorba, ani činnosť, ani možnosť čokoľvek poznávať.

Ak je v Nebi radosť, šťastie, blaženosť, tak v pekle sú ich antipódy, čiže clivota, mučenie, a aj keď sa to zdá byť čudné, škodoradosť. V Biblii je o asýrskom kráľovi povedané: „**Rachotom jeho pádu som otriasol národy, keď som ho zrútil do podsvetia k tým, čo zostupujú do hrobu, a v podsvetí sa potešili**“ (Ez 31, 16).

V Nebi sa tešia z každého kajúcnika, lebo je spasený. V pekle sa škodoradosťne tešia z každej duše strhutej lavínou hriechu do podsvetia. Škodoradosť, hľa, reakcia obyvateľov pekla, ktorí tak vítajú každého nového prívrženca. Sväté Písmo nám svedčí, že keď do pekla zostúpil posledný babylonský kráľ, hneď ho tam spoznali. Aby nie,

kráľ a nespoznáť ho (a k tomu babylonský)! Prorok Izaiáš o tom hovorí takto: „**Zosopodu sa podsvetie znepokojí kvôli tebe a vyjde ti v ústrety, keď prídeš, kvôli tebe zobudí tiene všetkých mŕtvych mocnárov zeme, zdvihne z trónov všetkých kráľov národov. Títo všetci sa ozvú, prehovoria k tebe: „Aj ty si sa stal bezmocným ako my, si nám podobný“**“ (Iz 14, 9-10).

Hľa, kľúčové slová: „Stal sa bezmocným“. Vlastne, peklo je kráľovstvo slabých, bezmocných. Na Zemi sa javili ako mocní, no všetko sa obrátilo na prach. Chceli panovať nad druhými, no nedokázali ovládnuť svoje vášne, podrobili sa hriechnym želaniam. Preto je povedané: „**Kto má uši, nech počúva, čo Duch hovorí cirkvám. Tomu, kto zvíťazí, dám jesť zo stromu života, ktorý je v Božom raji**“ (Zj 2, 7).

Raj je pre silných. Pre tých, ktorí zvíťazili na sebou, svetom a diablom.

Bezmocní sú aj nečinní, v zmysle bez skutkov dobra, milosrdenstva, krotkosti. Ich slabosť je v ich pýche. Lebo každý, kto sa povyšuje, nemá silu pokoriť sa a vidieť, aký v skutočnosti je. Taký skôr či neskôr bude ponížený. Každý, kto sa povyšuje, bude ponížený. Prorok Izaiáš dodáva: „**Do podsvetia je zvrhnutá tvoja pýcha za zvuku tvojich hárf. Pod tebou lezie chrobač a červy sú tvojou prikrývkou**“ (Iz 14, 11).

V pekle je nečinnosť, neiniciatívnosť. Lebo peklo je absencia Života. Preto tam, kde panuje smrť, nemôže byť nijaká tvorivá aktivita, prejavená nejakou činnosťou. Je tam sivá nuda. Ani tvorenie, ani činnosť mysle, len útržky spomienok, ktoré pred zrakom duše stoja ako strašidelné obrazy, a tiež úplná bezmocnosť čokoľvek opraviť. Toto je dôvod mučenia. Nie je tam pokoj. Len plač a škrípanie zubami. Zúfalstvo, hrôza a bezútešný mrak.

Peklo je nespôsobnosť prejavíť sa v dobrom, je čas, ktorý si prepásol. Ak by sa čas meral na kilá, žasli by sme nad tým, koľko ton sme ho premrhali. Míňame ho na nič a pritom si myslíme, že sme zamestnaní.

Peklo je ešte úzkosť. Bez Boha je v duši pustota, ohraničenosť, úzkosť. Kde je úzkosť, tam je aj trápenie, ťažoba. Nebeské priestranstvo a ľahkosť slobody dáva len Boh. Život, ako Boží dar, je nekonečná voľnosť, priestor, šírka v pravom zmysle slova. A k tomu Boh človeka volá vo večnom Raji.

Zdroj: Тайна первоизданного Рая / Православие.Ru (pravoslavie.ru)

Z ruského jazyka preložil: **prot. Marek Ignacik**

Prot. Valerij Duchanin

Povolanie a povinnosti kresťana

Kresťan, ktorý neprospejeva v kresťanstve, nie je kresťan. Kresťan má ísť stále dopredu: no je veľmi užitočné z času na čas obracať svoju pozornosť aj dozadu – na minulosť, aby neopakoval zlo, priestupky zahladil slzami pokánia, dobrý začiatok zdokonalil. Ozajstná česť kresťana je Božia sláva, ozajstná horlivosť o cti je úprimná láska k Bohu a k blíznym. Kresťan nemá poznať ani jedného nepriateľa v celom svete, hoci by svet mu nedával ani jedného priateľa. (**Filaret, metropolita moskovský**)

OZNAM

Milí čitatelia,

touto cestou vám chceme poďakovať za vašu dlhoročnú priazeň, podporu a tiež za milodary, ktorými pomáhate k tomu, aby Božie slovo, vierouka Cirkvi, poučné a povzbudivé čítanie pre kresťanov a tiež aktuálne otázky a správy zo života Pravoslávnej cirkvi na Slovensku a vo svete boli ohlasované širšej verejnosti prostredníctvom mesačníka Pravoslávnej cirkvi na Slovensku - Odkaz sv. Cyrila a Metoda.

Vzhľadom na neľahkú ekonomickú situáciu spojenú so zvýšenými vstupnými nákladmi nevyhnutnými pre tlač a distribúciu časopisu vám oznamujeme, že **v roku 2023 sa mení príspevok za odber časopisu** nasledovne: cena za časopis bude **0,75 €**, ročné predplatné **9 €**. Odber časopisu si môžete zarezervovať prostredníctvom vašej cirkevnej obce.

Individuálny odber časopisu: ročný príspevok pre jednotlivcov **9 €** + poštovné **9 €**, polročný príspevok pre jednotlivcov **4,5 €** + poštovné **4,5 €**.

IBAN: SK810900 0000 0000 96292967 BIC: GIBASKBX

Objednávky na odber: Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi na Slovensku, Bayerova 8, 080 01 Prešov. Tel.: 051/7724 736. E-mail: mrpc@orthodox.sk.

Veríme, že aj v budúcnosti vás budeme vedieť povzbudiť, poučiť či duchovne obohatiť prostredníctvom rôznych tém týkajúcich sa kresťanského života, ktorých tvorcami sú predovšetkým naši duchovní, ktorým patrí veľké poďakovanie.

**Redakcia mesačníka
Pravoslávnej cirkvi na Slovensku
- Odkaz sv. Cyrila a Metoda**

Usnutie Presvätej Bohorodičky v Ľutine

Usnula nam naša radosť, Dĭva Svjata Prečistaja Marija, Marija, Marija krasnaja!

Rovnako ako po minulé roky, aj teraz sa konala tradičná púť zo Sabinova do Ľutiny. Pred púťou nás všetkých v sabinovskom pravoslávnom chráme privítal správca cirkevnej obce prot. Vasyľ Kuzmyk. Miestni veriaci pre všetkých pripravili veľmi chutné a bohaté pohostenie, aby sme sa posilnili pred náročnou cestou. Po molebení sa naše putovanie

mohlo začať. Dlhých dvanásť kilometrov cesty ubehlo veľmi rýchlo aj vďaka skvelej duchovnej atmosfére. Spev mariánskych piesní, rozhovory s mládežníkmi, s kňazmi... Toto všetko tvorí neoddeliteľnú súčasť každej cirkevnej púte na nejaké významné miesto. Počas cesty sa k nám prihovril otec Ivo Petrovaj, ktorý sa s nami podelil o svoje zážitky z cesty k svätému Nektáriovi Eginskému. V Ľutine nás už vítal administrátor cirkevnej obce prot. Vasyľ Kuzmyk spolu s miestnymi veriacimi. Hneď pri našom príchode prot. Pavol Bobak podaroval Ľutinskej cirkevnej obci novú ikonu Ľutinskej Bohorodičky, ktorá bude odteraz už navždy na Ľutinskej hôrke pripomínať tohtoročné oslavy sviatku Usnutia Božej Matky.

Svätý Ján Kronštadtský prikladá veľký význam slovám tropáru sviatku „prestavilasja jesi k životu Máti súšči životá“, zvyrazňujúc to, že Bohorodička nezomrela, ale prešla do iného sveta. Narodila sa pre večný život, aby sa stala ochrankyňou a príhovorkyňou pre všetkých nás. Práve tú blahodať je cítiť na tomto významnom pútnickom mieste pre nás, pre všetkých pravoslávnych na Slovensku,

ale aj okoli. Veriaci na tomto sviatku mohli nie len byť účastní na všetkých bohoslužbách, no mohli okúsiť to najdôležitejšie. Na samotný sviatok 28. augusta mohli pristúpiť na sv. Liturgii k tajine Eucharistie a tak sa zjednotiť so samotným Isusom Christom, naším Spasiteľom.

Hlavným slúžiacim a kazateľom bol prot. Miroslav Humeník, s ktorým slúžili ďalší otcovia duchovní. Veľká vďaka patrí Presvätej Bohorodičke za jej blahodatnú pomoc. Chcem sa osobne poďakovať administrátorovi PCO v Ľutine otcovi duchovnému Vasylovi za celkovú prípravu a organizáciu chrámového sviatku, všetkým veriacim z Ľutiny a Sabinova, Mgr. Tomášovi Palenčárovi i všetkým, ktorí prišli na púť a na tomto mieste zažili hojnosť Božích darov blahodateľa a Božie požehnanie aj na príhovor Presvätej Bohorodičky..

**Alexander Hričko,
prezident Bratstva pravoslávnej
mládeže na Slovensku - SYNDESMOS**

Posviacka cerkvi po rekonštrukcii interiéru v Osadnom

V pravoslávnej cerkvi v Osadnom sa naposledy slúžili bohoslužby v deň oslavy chrámového sviatku 5. júna 2022 za účasti viacerých duchovných a ďalšia bohoslužba sa v nej konala až o tri mesiace, 10. septembra 2022. Dôvodom bola rozsiahla rekonštrukcia interiéru chrámu – národnej kultúrnej pamiatky realizovaná so súhlasom a podľa vopred určeného postupu Pamiatkového úradu v Prešove.

Okrem renovácie interiérových stien chrámu bola vykonaná aj jeho nová kompletná elektrifikácia, ústredné kúrenie, repasovaný historický luster, zakúpený luster do oltárnej časti a nové nástenné svietidlá ako aj vynovené ozvučenie chrámu.

Opravu interiéru podporili sumou 23 800 Eur poslanci Prešovského samosprávneho kraja v rámci projektu: „Renovácia interiérových stien pravoslávneho chrámu v Osadnom (NKP: 141/1)“, ale aj mnohí ďalší darcovia.

Posviacku cerkvi po rekonštrukcii vykonal v sobotu 10. septembra 2022 arcidekan pre okresy Snina a Humenné prot. Igor Kerekanič. Svätú Liturgiu následne viedol miestny dekan prot. Boris Hrustič, už spomenutý otec arcidekan, taktiež miestny duchovný správca prot. Peter Soroka a prot. Marián Koval', ktorý sa zároveň po svätom Evanjeliu prihovril poučnou kázňou o chráme a potrebe modlitby v ňom.

Po svätej Liturgii prot. Peter Soroka poďakoval prítomným duchovným aj veriacim za účasť na tejto slávnosti, oboznámil ich s vykonanými prácami a prečítal dlhý zoznam darcov, ktorí na rekonštrukciu prispeli. Taktiež vyjadril presvedčenie, že sa v blízkej budúcnosti podarí opraviť aj exteriér cerkvi a ozdobiť ju novým rozpisom.

Prot. Peter Soroka

90 rokov od prenesenia Počajevskej ikony do Svetlíc

Ladomirová je najväčšou pravoslávnu svätynou na Slovenku, kam sa ľudia po dlhé roky prichádzajú pokloniť ostatkom svätých, pomodliť sa pred svätými ikonami, načerpať duchovné sily. Ladomirovský monastier založili a postavili mnísi, ktorí prišli z Počajeva. Počajevska Lavra je jednou z najväčších svätýň Ukrajiny, kde sa tak isto schádza mnoho ľudí, aby načerpali Božiu blahodať. Centrom Počajevskej Lavry je čudotvorná Počajevska ikona Bohorodicy. A je preto samozrejmé, že mnísi, ktorí prišli z Počajeva a začali budovať chrám, monastier, tlačiareň v Ladomirovej, so sebou priniesli kópiu Počajevskej Bohorodicy. A nielen jednu. Prvá, o ktorej vieme, je v Ladomirovej na ikonostase, druhá ikona bola darovaná ladomirovskými mníchmi do ďalšej veľkej pravoslávnej svätyně - Lutiny, ale kde sa momentálne nachádza, nie je známe, keďže podľa všetkého bola ukradnutá. A tretia Počajevska ikona, ktorá bola v Ladomirovej, bola na Paschu v roku 1932 darovaná a krížovým chodom prenesená do novovybudovaného chrámu do Világ (dnešné Svetlice).

Krížový chod/púť je neoddeliteľnou súčasťou chrámových slávností v Ladomirovej. Každý rok sa do Ladomirovej schádza množstvo ľudí a sláva Bohu mnoho je takých, ktorí prichádzajú pešo. Krížový chod/púť má veľký duchovný význam. Zobúda v každom účastníkovi tie najlepšie vlastnosti. Posilňuje vieru, pripravuje dušu na modlitbu, navyšuje nádej, zmäkčuje srdce. Pripravuje nás na prácu pre Boha.

A ako sme už spomínali, takým krížovým chodom pred 90. rokmi prišla na Labirščinu veľká svätýňa z Ladomirovej - Počajevská ikona Božej Matky.

Na tretí deň Paschy, po svätej Liturgii sa začal krížový chod z Ladomirovej do Čertizného. Počas cesty sa postupne pridávali ďalší veriaci z okolitých obcí: veriaci z Krajného Čierneho s novými zástavami, v Hunkovciach sa čakalo za procesiu z Medvedieho a potom cez Poľanu a Príkru do Čertizného, kde pútnikov čakali pravoslávni veriaci s už staručkým o. Irinejom, ktorý ich privítal nádherným slovom. V Čertiznom večer slúžili večerňu a moleben pred ikonou a celá procesia ostala do rána. Ráno po Liturgii pokračovali ďalej, Habura, Borov, Medzilaborce, kde prišli práve na večerňu. V piatok na sviatok sv. Georgia (Juraja) v Medzilaborciach slúžili sv. Liturgiu o. Vitalij s domácim duchovenstvom. Prišlo toľko ľudí, že sa polovica nezместila do chrámu. Krásnobrodčania preukázali svoju veľkú úctu k Počajevskej ikone, keď prišli s krížovým chodom do Medzilaboriec a ikonu potom sprevádzali do svojho chrámu. Na ďalší deň Krásnobrodčania sprevádzali ikonu až do Svetlíc. Dve skupiny dievčat sa striedali pri nesení ikony cez Ňagov, Čabiny, Sterkovce, Vyravu. Olšinkovčania za-

hadzovali svoje pracovné nástroje a šli sa stretnúť a pokloniť sa veľkej Svätyni. Páni prevelební sa len čudovali a pozerali, ako ich veriaci utekajú k pravoslávnej Svätyni, a stáli pri zvonici ako stráž u Božieho Hrobu, aby nikoho nenapadlo ísť zavzoniť na počesť Božej Matky. Večer v dočasnej kaplnke slúžili večerňu a ráno posvätili miesto, darovaný pozemok na stavbu chrámu.

Potom už len nasledovalo prejsť cez les do Svetlíc na svätú Liturgiu, kde ich už očakávali o. Michail (Cuckov) s procesiou. Ikona tak po dlhej púti prichádza do novopostaveného Pokrovského chrámu, kde aj zostala. Dlhो ešte prichádzali ľudia k ikone, aby sa jej poklonili. V slnku sa krásne trblietala a tak umocňovala veľkú radosť z príchodu veľkej Svätyně.

To bol krátky opis púte spreď 90. rokov. A tak, ako sme čítali o tejto púti v časopise Pravoslavnna Karpatska Rus, vydávanom v Ladomirovskom monastieri, začali sme rozmýšľať nad tým, aké by bolo krásne po 90. rokoch zobrať túto Svätyniu - Počajevskú ikonu Bohorodicy znovu na miesto, odkiaľ k nám prišla. A sláva Bohu, myšlienka sa premenila na realitu. Prišla sobota 10. septembra, v deň pamiatky prepodobného Jova, igumena Počajevského, sme priniesli ikonu do Stropkova, odkiaľ každý rok začína púť do Ladomirovej.

Deň sme začali sv. Liturgiou a samotnú púť molebnom. Keď sme uvideli, ako vonku prší, tak sa nás zmocnili malé pochybnosti, ale napriek ním sa našli 4 dobrovoľníci, ktorí sa podujali ikonu niesť. Cez ikonu sme prehodili fóliu, aby nez mokla a nezničila sa, a púť mohla začať. Sláva Bohu, už v prvej obci Chotči skoro prestalo pršať a tak tie pochybnosti, ako to bude po daždi, sa stratili. Na veľké prevrapanie na púť prišlo mnoho ľudí, starých, mladých i tých najmenších. Vo Vyslave sme sa zastavili na úrade, kde nás čakalo bohaté občerstvenie, ako aj duchovné slovo, možno lepšie povedané, beseda s otcom Jánom Zozulakom. Pokračovalo sa ďalej a tie kilometre nám akosi ľahšie ubiehali. Ďalšiu zastávku sme mali v Pokrovskom chráme vo Vagrinci, kde sme si povedali niečo viac o Počajevskej ikone, ktorú sme so sebou niesli. Na konci obce Vagrince nás tak, ako každý rok čakalo pohostenie vo dvore

u bohumilej rodinky. Ani sme sa nenazdali a už boli pred nami posledné dva kilometre. Každú chvíľu sme čakali, kedy sa už pred nami objavia kupolky Ladomirovského chrámu. Bola to veľká radosť, keď sme počuli zvony a uvideli otca Pavla Kačmára, ktorý nás, pútnikov a aj všetkých veriacich vítal. Pri chode okolo chrámu sme sa zastali pri hroboch mníchov, ktorí tam sú pochovaní, slúžili sme panychídu a potom sme vošli s ikonou do chrámu, z ktorého sa pred 90. rokmi vydala k nám do Svetlíc. Vidieť v chráme dve Počajevské ikony, ktoré boli skoro rovnaké a boli krásne. Rozdiel medzi nimi je iba v kamienkoch, ktoré ich zdobia. Ladomirová vždy bola duchovným centrom nášho karpatoruského národa, z ktorého na každú stranu vychádzala veľká duchovná sila a podpora pravoslávnych veriacich. Keď sme videli, koľko ľudí sa napriek počasiu vybralo na púť a prišlo do Ladomirovej na vsenočné bdenie, tak veríme, že ostane aj naďalej duchovným centrom pravoslávneho duchovného života. A v kútiku duše dúfame, že raz, možno o ďalších 90 rokov, budú aj Svetlice takým miestom, ktoré niekto nazve duchovným centrom v Medzilaboreckom kraji. Veď kto vie, možno to bol jeden z dôvodov, prečo mnísi z Ladomirovej darovali svoju ikonu do Svetlíc.

Radujsa pochvalo Počajevskaja i vseho mira nadeždo i utišenije.

Jerej Miroslav Pavlenko

Duchovné mládežnícke stretnutie a oslavy sviatku Sťatia hlavy proroka Jána Krstiteľa v Ladomirovej

A Isus im povedal: Dávajte cisárovo cisárovi a Božie Bohu. I divili sa Mu (Mk 12,17)

V duchu týchto slov svätého Evanjelia Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS tento rok zorganizovalo 9. septembra 2022 duchovné mládežnícke stretnutie v Ladomirovej na tému: Svätý prepodobný Jón Počajevský a Počajevská ikona Presvätej Bohorodičky. V predvečer sviatku prenesenia ostatkov (mošči) prep. Jóna Počajevského sa uskutočnila v chráme v Ladomirovej beseda za účasti pozvaných hostí. Naše

stretnutie začalo veľkou večerňou s lítiou, pred konaním ktorých všetkých privítal duchovný správca Pravoslávnej cirkevnej obce v Ladomirovej prot. Pavol Kačmár. So svojimi bohatými spomienkami sa s veriacimi počas duchovnej besedy podelil mitr. prot. Mgr.

Dimitrij Lipinský, o Ladomirovskom mníšskom bratstve a jeho vydavateľskej činnosti nám porozprával jerej Mgr. Miroslav Humenský, PhD., samotný život a duchovnú púť prep. Jóva nám priblížil prot. ThDr. Peter Soroka, PhD. a jerej. Mgr. Miroslav Pavlenko veriacim priblížil históriu Počajevskej ikony Bohorodičky, ktorá bola prenesená pred 90. rokmi z Ladomirovej do Svetlíc (okr. Medzilaborce). Veľmi nás potešila prítomnosť významnej hostčky večera pani Mgr. Heleny Tiškovej, ktorá všetkých nás obohatila a potešila svojimi hlbokými myšlienkami o kráse pravoslávnej viery a svojimi spomienkami na svojho otca a archimandritu Sávvu (Struve), ktorý bol jej duchovníkom a do dnes je jej duchovným vzorom. Nasledoval Akafist k prep. Jóvovi Počajevskému a pohostenie, ktoré pripravili naši mládežníci a pán Jaroslav Krajčovič z Vápeníka a pani Renáta Gulová zo Soboša.

V sobotu sa uskutočnila už 32. púť zo Stropkova do Ladomirovej, na ktorej sa zúčastnilo veľké množstvo veriacich zo všetkých kútov Slovenska. Po príchode do cieľa nasledovalo tradičné malé posvätenie vody, celonočné bdenie a prvá svätá Liturgia. Vyvrcholením sviatku Státia hlavy proroka Jána Predchodcu bola slávnostná nedeľňajšia svätá Liturgia, ktorú

sľúžil miestny arcidekan mitr. prot. Mgr. Ján Sovič, arcidekan pre okresy Medzilaborce a Stropkov prot. Mgr. Alexander Zalevskij, ktorý sa k veriacim prihovril svojou kázňou, miestny duchovný prot. Mgr. Pavol Kačmár, mitr. prot. Mgr. Dimitrij Lipinský, mitr. prot. Mgr. Sergej Cuper, igumen Mefodij (Cuper), mitr. prot. Mgr. Miroslav Babej, prot. Mgr. Ján Pajkoš a jerej. prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD. Na konci sa všetkým, ktorí sa podieľali na príprave slávnosti, poďakoval a prihovril prezident Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS Alexander Hričko.

Veľká vďaka patrí predovšetkým Hospodu Bohu a Presvätej Bohorodičke, Jeho Blaženosti Rastislavovi, arcibiskupovi prešovskému a metropolitovi českých krajín a Slove-nska, za jeho modlitby, rade PCO v Ladomirovej a všetkým Bohu známym, ktorí prispe-li svojou čiastkou k usporiadaniu tohto duchovného stretnutia, osobnými modlitbami a svojou pomocou.

Alexander Hričko,
prezident Bratstva pravoslávnej
mládeže na Slovensku - SYNDESMOS

Blahodatný chrám, blahodatná Ladomirová, radovala sa príroda aj obloha...

Radujsa, radujsa, Ioanova Hlava, Ioanova Hlava, archanhelom slava..., opäť zazneli ľubozvučné slová krásnej duchovnej piesne v Pravoslávnom chráme sv. archanjela Michala v Ladomirovej na slávnosti na počesť sviatku Státia hlavy sv. Jána Krstiteľa, ktorá sa konala v dňoch 10.-11.9.2022.

Najkrajšie spoločenstvo, kde sa môžu pravoslávni veriaci každoročne stretávať a naplňovať Božie slovo a odkaz sv. Jána Krstiteľa. Toto veľké duchovné stretnutie pravoslávnych kresťanov má každoročne neopakovateľnú duchovnú atmosféru. Aj v tomto roku sa v Ladomirovej stretli stovky pravoslávnych kresťanov. Zo Stropkova prišiel, tak ako každoročne, v sobotu sprievod vyše 200 mládežníkov z Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku - Syndesmos. Pri hrobe archimandritu Sávvu duchovní slúžili na jeho počesť panychídu. V podvečer sa začalo posvätenie vody pri studni, kde sa zúčastnilo vyše 40 otcov duchovných spolu s veriacimi. Ľudia si čerpali posvätenú vodu z prameňa obdarovaného Duchom Svätým, aby sa ňou duchovne osviežili. Vo večerných hodinách naši otcovia slúžili veľkú večerňu s litiou a veľkú utreňu. Prekrásny spev sa rozliehal v celom chráme a kvalitným ozvučením sa ozýval aj v okolí chrámu. Doménu tejto slávnosti je vsenočne bdenie. Počas neho sa slúžil krásny Akafist k sv. Počajevskej ikone Božej Matky, Akafist k sv. Pantelejmonovi, Akafist k sv. Jóvu Počajevskému.

Ďakujeme Bohu tiež a za krásnu kázeň o pravde, o spravodlivosti, o hriechu a pokání otcom jerejovi Miroslavovi Krutskému a prot. Mgr. Alexandrovi Zalevskému. Vďaka Bohu za požehnanie a modlitebné úsilie počas sviatočných dní miestnemu arcidekanovi mitr. prot. Jánovi Sovičovi a za dôstojnú organizáciu a prípravu sviatku prot. Mgr. Pavlovi Kačmárovi. Svetlom atmosféry bol aj prenádherný spev pravoslávneho chóru pri chráme Sv. Trojici vo Svidníku.

Za ústretovosť, prípravu a organizáciu sa na záver poďakoval otcovi prot. Mgr. Pavlovi Kačmárovi prezident Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku - Syndesmos Alexander Hričko, ktorý mu odovzdal darček s tým, že sa možno začala trojdňová éra tohto veľkolepého sviatku.

Ďakujeme všetkým otcom duchovným s veľkým srdcom a veľkou vierou, účastníkom, pútnikom, veriacim za modlitby.

Spasi, Hospodi, pomiluj i sochrani vas svojeju blahodatiju!

Členovia Rady a veriaci PCO v Ladomirovej

Oslava chrámového sviatku v Čabinách

Veľkú radosť sme prežívali v nedeľu 18.09.2022, kedy sme v Čabinách slávili chrámový sviatok Roždestva Presvjatoj Bohorodicy. O to väčšia radosť bola, že sme v tento slávnostný deň posväcovali nový zvon. Prešli už dva roky, od kedy sme zistili, že jeden z našich troch zvonov (konkrétne prostredný), má v sebe veľkú trhlinu. Oprava trhliny je dosť nákladná a ešte nieč nezaručuje. A tak sme sa rozhodli, že dáme odliat nový zvon. Božou Prozreteľnosťou sme sa dozvedeli, že v neďalekej obci Chotča je mladý človek Jakub Vorobel, ktorý sa venuje odlievaniu zvonov. Po jednom rozhovore sme vedeli, že to je ten správny človek pre náš nový zvon. Ostávalo nám už len jedno – vybrať, ktorému svätému ten zvon zasvätime. Keďže náš chrám je bohorodičný, tak sme vybrali typickú ikonu pre pravoslávnych veriacich v Medzilaboreckom kraji a to Krásnobrodskú ikonu Presvjatoj Bohorodicy. Ikonu Krásnobrodskej Bohorodicy, podľa ktorej bol vytvorený reliéf na zvone, napísal o. Miroslav Pirchala. Ten na chrámovom sviatku viedol svätú Liturgiu a mal aj kázeň, v ktorej hovoril o tom, že dnešok je historickým momentom, lebo niet na svete takého zvonu, ktorý je zasvätený ikone Matky Božej Krásnobrodskej.

S otcom Miroslavom Pirchalom spoluslužili správca cirkevnej obce o. Miroslav Pavlenko, o. Vasil Schirta, arcidekan o. Alexander Zalevský, ktorý po Liturgii posväcoval zvon. Síce neslužil, ale prítomný bol aj náš drahý otec Michal Hrustič. Možno nám počasie neprialo, ale nezmenšilo to našu radosť. Ďakujeme Hospodu Bohu za všetko, za dobrú myšlienku, za odhodlanie i samotné zavŕšenie dobrého veľkého diela. Veríme, že náš nový zvon po modlitbách všetkých veriacich bude plniť tú úlohu, na ktorú je určený. Aby zvolával ľudí k modlitbe, bol i posilou v boji s rôznymi nepriazňami, ochranou pred všetkým zlým. Nech jeho zvuk rozoženie všetky mraky strachu, neistoty v duchovnom boji.

Veľkú vďaku vyjadrujeme Jakubovi Vorobeľovi, ktorý nám odliat nový zvon, a tiež všetkým, ktorí sa na tom podieľali – finančnými darmi ako aj svojimi modlitbami, aj tým, ktorí sa starali o to, aby to došlo do zdarného konca. Z celého srdca u Boha vyprosujeme, nech im to Hospod' Boh vynahradí v Kráľovstve nebeskom a tiež želáme zvonolejárvi, darcom, veriacim a všetkým prítomným, aby bola Matka Božia a jej ikona Krásnobrodská ich pokrovom a ochranou.

Radujsa Krasoto Krasnobrodskaja, vseja karpatoruskija zemli pochvalo i utišenije.

Jerej Miroslav Pavlenko

Arcibiskup Juraj slúžil na sviatok Premenenia Pána v Budapešti

19. augusta 2022, na sviatok Preobrazenia Pána, sa uskutočnilo soborné slúženie svätej Liturgie v katedrálnom chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Budapešti. Slúžili hierarchovia zo šiestich miestnych cirkví, ktorí sa v hlavnom meste Maďarska stretli pri príležitosti nie len samotného sviatku, ale aj pri príležitosti 35. výročia kňazskej chirotonie miestneho metropolitu Hilariona (Alfejova).

Svätej Liturgii predsedal metropolita Timotej z Bostry, Jeruzalemský patriarchát. Ďalší spoluslúžiaci boli: metropolita budapešťanský a maďarský Hilarion, arcibiskup ruzský Tichon, administrátor Ruskej pravoslávnej eparchie v Berlíne a Nemecku, biskupi, budínsky Lukian a bačský Irinej, Srbská pravoslávna cirkev, biskup dľuský Siluan, Rumunská pravoslávna cirkev, biskup melnický Gerasim, hlavný tajomník Posvätej synody Bulharskej pravoslávnej cirkvi, arcibiskupi, pražský Michal a michalovsko-košický Juraj, Pravoslávna cirkev v českých krajinách a na Slovensku. Ďalej slúžilo sedem kňazov a päť diakonov z Maďarska, Nemecka, Srbska a Slovenska. Bohu vďaka za nádherné soborné slúženie.

MKPE v Michalovciach

Chrámový sviatok na počesť sv. Rozálie z Palerma a chirotonia za kňaza arcidiakona Matúša Spišáka v Košiciach

Dňa 1.9.2022 veriaci košického katedrálného chámu slávilí sviatok svojej patrónky sv. Rozálie z Palerma. Počas slávnostnej archijerejskej Liturgie, ktorú slúžil vладыka Juraj, arcibiskup michalovsko – košický, prijal z jeho rúk sv. tajinu kňazstva archidiakon Matúš Spišák. Na svätej Liturgii sa zúčastnili a spolu slúžili mnísi z monastiera sv. Jána Ruského z Grécka, jeromonach Grigorij (predstavený monastiera) a jeromonach Timotej, tiež protosynkel michalovsko-košickej eparchie o. Vasil Bardzák a duchovní z michalovsko-

košickej a prešovskej eparchie. Počas Liturgie bol diakon Maroš Hopta ustanovený do hodnosti archidiakona. Po skončení bohoslužby mons. Filippo Sarullo, farár palermskej katedrály, odovzdal do rúk vladykovi Jurajovi veľký dar, ostatky (močši) sv. Rozálie. Táto duchovná slávnosť bola vysielaná v priamom prenose televíziou RTVS.

Zdroj: <http://www.pravoslavicke.eu/nas-chram/chramovy-sviatok-v-cest-sv-rozalie-a-chirotonia-2022/>

Oslavy sviatku Vyvýšenia ctihodného a životodárneho kríža Pánovho v Bežovciach

Predvečer sviatku Vyvýšenia ctihodného a životodárneho kríža Pánovho sa v Pravoslávnej cirkevnej obci v Bežovciach konalo vsenočné bdenie. Bohoslužobný nočný "maratón" sa začal o 20:00 h. veľkou večerňou s lítiou, po ktorej nasledovala utreňa s činom Vyvýšenia kríža a završením bola nočná svätá Liturgia. Spoločne so správcom cirkevnej obce v Bežovciach slúžili pri Božom oltári o. Marek Balog,

duchovný michalovskej katedrály, a o. Dušan Nikodém Tomko, duchovný správca cirkevnej obce v Nižnej Rybnici a Koňuši, ktorý sa zároveň prihovril k prítomným veriacim v kázni na sv. Liturgii. Sviatočnú atmosféru umocňovalo prítómie v chráme, vôňa kadidla a krásny pokojný spev. „Krestu Tvojemu poklaňajemsja Vladyko...“ znelo pred živým Pánovým krížom, ktorého časť je uložená v tom bežovskom chráme, ktorý sa stal spasením pre nás všetkých. Odovzdajme svoje starosti Pánovi, nesme svoje kríže a pozdvihujme tento kríž vo svojich srdciach.

Diakon Mgr. Viliam Fencik

80. výročí mučednícké smrti sv. vладыky Gorazda

(4.9.2022, Katedrální chrám sv. Cyrila a Metoděje, Praha)

4. září se v pražském pravoslavném chrámu slavil svátek sv. novomučedníka vладыky Gorazda.

Vладыka Gorazd byl příkladem píle, obětavosti a vytrvalosti. Díky jeho nezměrnému úsilí vznikaly nové pravoslavné církevní obce, byly stavěny chrámy, vycházela česká bohoslužebná literatura. Dbal o vzdělávání v pravoslaví jak u laiků, tak i u kněží. Po úspěšné vojenské akci Antropoid, kdy českoslovenští exiloví vojáci zaútočili na

říšského protektora Heydricha, poskytli duchovní tohoto chrámu vojákům úkryt v kryptě.

Přesně před osmdesáti lety (4.9.) byl vладыka Gorazd nacistickými okupanty zastřelen na Kobyliské střelnici spolu se svými blízkými spolupracovníky a dalšími odbojáři. Zakončil tak mučednickou svou nelehkou a nevšední životní pouť.

Slavnostní archijerejskou Liturgií sloužili při této příležitosti vладыkové: Jeho Vysokopřeosvícenost Michal, arcibiskup pražský a českých zemí, metropolita Filip Poltavský, Jeho Vysokopřeosvícenost Juraj, arcibiskup michalovsko-košický, Jeho Vysokopřeosvícenost Jáchym a duchovenstvo pražské pravoslavné eparchie, ctění hosté ze zahraničí. Zúčastnili se též starostka Prahy 2 - Ing. Alexandra Udženija, zástupci ekumény - ThDr. Tomáš Butta, patriarcha Církve československé husitské, ThDr. Petr Jan Vinš, generální sekretář Ekumenické rady církví v ČR.

Matuška Ivana Bilá

Americký ministr obrany v chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze

Americký ministr obrany Lloyd J. Austin III navštívil v pátek 9. září 2022 Prahu. Jeho kroky vedly i do pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje (místo posledního boje operace Anthropoid). V chrámu uctil památku československých parašutistů a rotmistrů Jozefa Gabčíka a Jana Kubiše, kteří bojovali proti nacismu.

Matuška Ivana Bilá

Správa o 11. zhromaždení Svetovej rady cirkví

Karlsruhe, 31. augusta – 8. septembra

V dňoch 31. augusta – 8. septembra sa v nemeckom Karlsruhe uskutočnilo 11. zhromaždenie Svetovej rady cirkví. Ako delegátka Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku sa na tejto významnej udalosti zúčastnila redaktorka Hlasu pravosláví Naděžda Skvarnik.

V deň otvorenia 11. zhromaždenia, 31. augusta, sa k účastníkom prihovril nemecký prezident Frank-Walter Steinmeier, ktorý vo svojom príhovore ostro skritizoval Ruskú pravoslávnu cirkev za jej postoj k vojnovému konfliktu na Ukrajine a spochybil účasť delegácie RPC na zhromaždení. Slová prezidenta vyvolali rozporuplnú reakciu a diskusiu o tom, či si politík môže dovoliť kritizovať náboženskú štruktúru cudzej krajiny a zasahovať do záležitostí Svetovej rady cirkví ako medzinárodnej organizácie.

Je pozoruhodné, že skôr v ten istý deň správu pred účastníkmi zhromaždenia predniesol úradujúci generálny tajomník Svetovej rady cirkví, otec Ioan Sauca, ktorý zdôraznil dôležitosť prítomnosti zástupcov Moskovského patriarchátu na zhromaždení, pretože to odpovedá samotnej povahe najväčšej medzikresťanskej organizácie určenej k dialógu, pokojnému rokovaniu a dosiahnutiu vzájomného porozumenia. Otec Ioan Sauca jasne vyjadril pozíciu Svetovej rady cirkví a odmietol možnosť vylúčenia akejkoľvek cirkvi z organizácie.

Večer v rovnaký deň sa konala ekumenická bohoslužba, ktorej kulmináciou sa stala kázeň patriarchu Antiochie a celého Východu Jána X. na 4. kapitulu Jánovho Evanjelia, konkrétne na Christov rozhovor so Samaritánkou. Patriarcha hovoril o tom, ako Christos na ceste Samáriou prekonal množstvo bariér: socio-etnickú, pretože vstúpil na územie Samárie a poslal učeníkov kúpiť jedlo od Samaritánov, s ktorými sa Židia nesmeli stykať, genderovú, pretože prehovoril k žene, čo v tej dobe bolo nemysliteľné, prekonal predsudky spojené so zlou povestou tej ženy. Boh Slovo ukázal, že nerobí rozdiel medzi Židmi a Samaritánmi, medzi mužmi a ženami, medzi bohatými a chudobnými, medzi ľuďmi zo severu a ľuďmi z juhu. Na záver patriarcha Ján X. vyzval zhromaždenie pozdvihnúť hlas proti perzekúciám ľudí žijúcich na Blízkom východe, proti nespravodlivým sankciám a ekonomickým blokádam, ktoré pripravili týchto ľudí o potraviny, lieky, energiu a lekársku pomoc. Hierarcha vyzval všetkých kresťanov prejsť Blízkym východom tak, ako Christos prešiel Samáriou a prekonal nespravodlivosť voči marginalizovaným skupinám, medzi ktorými sú i antiochijskí kresťania, ktorých predkovia počuli evanjeliovú zvesť od samotného Božieho Syna a Jeho apoštolov.

Témou 11. zhromaždenia Svetovej rady cirkví bola Christova láska posúvajúca svet k zmiereniu a jednote. Rôzne aspekty hlavnej témy sa rozoberali počas piatich pracovných dopoludní na tematických plenárnych schôdzach a podrobnejšie v menších skupinách účastníkov. Prvý deň bol venovaný téme Zámer Božej lásky v Christovi pre celé stvorenie. Táto plenárna schôdza sa konala 1. septembra, v Deň stvorenia, dôležitý pre všetky kresťanské cirkvi v celom svete. Prednášajúci sa vo svojich prezentáciách sústredili na situáciu na Blízkom východe, ktorý je už dlhé roky nehojajúcou sa ranou na tele ľudstva.

Témou ďalšieho dňa bola Európa vo svetle podobenstva o dobrom Samaritánovi (Lukáš 10). V diskusiách sa účastníci zamerali na Christovu súcitnú lásku, ktorá presahuje hranice, vyzýva nás k pohostinnosti voči cudzincom. Súčasná Európa čelí mnohým rôznym výzvam s globálnymi dôsledkami. Vojna na Ukrajine dramaticky ovplyvnila mier a bezpečnosť v regióne, vytvorila utečeneckú

krízu, globálnu humanitárnu, potravinovú a energetickú krízu. Plenárna schôdza vyvrcholila tým, že mladí delegáti zdieľali svoju nádej na zmierenie a jednotu.

Tretia schôdza bola venovaná celistvosti života v Iisusovi Christovi. Súcit voči tým, ktorí sú marginalizovaní a utlačovaní, je nevyhnutnou zložkou kresťanského konania a kľúčom k prekonaniu nespravodlivosti vo svete, ktorá sa prejavila počas pandémie COVID-19 a ďalej sa prejavuje v zlyhávaní neoliberalnej ekonomiky, klimatickej kríze a ďalších globálnych problémoch zosilňujúcich utrpenie sociálne slabých vrstiev spoločnosti.

Vo štvrtý deň účastníci diskutovali o spravodlivosti a ľudskej dôstojnosti. Hovorilo sa o systematizovanej, štrukturálnej nerovnosti a zneužívaní. Protikladom týmto neludským praktikám môže byť iba činná kresťanská láska. Cirkvi musia odvážne hovoriť o nespravodlivosti vo svete a vyzývať k prekonaniu všetkej nerovnosti vrátane genderovej nespravodlivosti a rasizmu.

Záverečnou témou bola Kresťanská jednota a spoločné svedectvo cirkví. Plenárna schôdza poskytla príležitosť popremýšľať o nových horizontoch cirkevných misií a o tom, čo dnes znamená kresťanská jednota. Rozoberali sa tri aspekty možnej cirkevnej jednoty: jednota eucharistická (koinonia), jednota kresťanského svedectva v sekularizovanom svete (martyria) a jednota slúženia kresťanov (diakonia).

Všetky tieto témy boli podrobne preberané na komorných stretnutiach malých skupín nazývaných Home group meetings. Účastníci sa mohli podeliť o vlastnú skúsenosť zo svojich krajín a cirkevných obcí. Napríklad predstavitelia afrických cirkví hovorili o tom, ako v podmienkach nekonečných vojnových konfliktov sa snažia zostávať predovšetkým nasledovníkmi Christa a vo svojom bežnom živote sa riadiť kresťanskou láskou. Delegátka našej Cirkvi bola moderátorkou v jednej z takýchto skupín.

Okrem tematických plenárnych schôdz sa zhromaždenie zaoberalo riešením nevyhnutných administratívnych záležitostí. Valné zhromaždenie, ktoré sa zvoláva v osemročných intervaloch, je najvyšším legislatívnym orgánom riadiacim Svetú radu cirkví, má plniť veľmi dôležité funkcie: voliť prezidentov Svetovej rady cirkví, voliť členov Ústredného výboru z delegátov prítomných na zhromaždení, určovať celkovú politiku Svetovej rady cirkví a kontrolovať implementáciu skôr zvolenej politiky organizácie. Tým všetkým sa delegáti zaoberali v predpoludňajších hodinách.

6. septembra sa uskutočnili voľby do Ústredného výboru, okrem iného bola zvolená i predstavitelka Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku, ktorá bude reprezentovať našu Cirkev vo Svetovej rade cirkví ďalších osem rokov. V Ústrednom výbore predstavitelia pravoslávnych cirkví tvoria 25 % všetkých členov. Vo štvrtok, 8. septembra, sa konalo prvé zasadnutie Ústredného výboru, počas ktorého bolo zvolené predstavenstvo (leadership, executive committee).

Počas zhromaždenia si delegáti vypočuli správy všetkých komisií Svetovej rady cirkví o práci vykonanej za posledných osem rokov, diskutovali o najhorúcejších otázkach súčasnej reality, ako napríklad vojne na Ukrajine, desaťročia trvajúceho utlačaniu Palestíncov, utrpení Arménov v Náhornom Karabachu, nespravodlivých sankciách proti chudobným krajinám, kvôli ktorým ľudia majú nedostatok potravín, liekov atď.

Nehľadiac na to, že v niektorých témach nebol dosiahnutý konsenzus, v Karlsruhe s Božou pomocou panovala nálada priateľstva a kresťanskej lásky.

**Nadžda Skvarnik,
redaktorka Hlasu pravoslavi**

BPM KOŠICE

Vás pozývajú na

Stretnutie mládeže

MEETING OF YOUTH

ВСТРЕЧА МОЛОДЕЖИ

KAŽDÝ PONDĽOK

O 16:00 AKAFISTA

BESEDA

PASTORAČNÉ CENTRUM

HLAVNÁ 69

(V PODCHODE PRI CAFÉ DE PARIS)

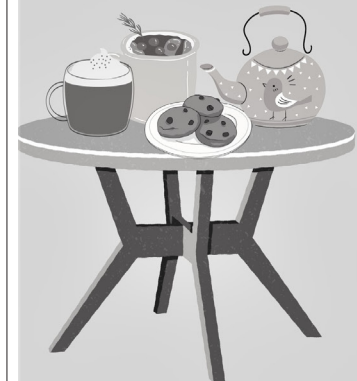
BLIŽŠIE INFORMÁCIE:

bpm.kosice@gmail.com

@bpmkosice

@BPMKosice

OBSAH - СОДЪКАВАНІЕ

Slovo na 17. nedelu po Päťdesiatnici - O vytrvalej prosbe kanaánskej ženy (Mt 15, 21-28)

(-SHB-).....3

Slovo na sviatok Pokrova Presvätej Bohorodičky

(Jerej Viktor Čabiňak).....5

Povolanie prvých apoštolov (Lk 5, 1-11)

(-SHB-).....6

Slovo na sviatok svätého Rastislava, knieža veľkomoravské

(Jerej Milan Petřísko).....9

Slovo na 20. nedelu po Päťdesiatnici

(Jerej Viktor Čabiňak).....10

Medzi nehom a zemou (XIII)

(ThDr. Ján Pilko, PhD.).....11

História a vieroučný obsah sviatku Narodenia Presvätej Bohorodičky (2)

(Jerej Milan Petřísko).....12

Íroškódská misia, mníšstvo a monastiere

(Prot. ThDr. Štefan Horkaj).....16

Počínajme si ako múdri a nie nemúdri

(Sv. Ján Zlatoústý).....19

Svätá Pravoslávna cirkev ako eucharistické spoločenstvo svätých s Bohom

(-SHB-).....20

Abba Abrahám

(Ján Zozulák).....23

Tajomstvo prvotného raja (3)

(Prot. Valerij Duchanin).....24

Oznam.....27

Zo života prešovskej eparchie.....28

Zo života michalovsko-košickej eparchie.....36

Udalosti.....38

Zo sveta.....39

Pozvánka.....41

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia ÚMR PC sú blahoželania a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných spoplatnené sumou 7 eur. Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú spoplatnené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku www.orthodox.sk. Cena dohodou.

Na prednej strane obálky:

Foto - 32. mládežnícka púť zo Stropkova do Ladomirovej

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

ЗАПОВІТ
св. Кирилла
і Мефодія

10
22

Mesačník Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Ročník LXVIII/2022

ISSN 0139-9012

S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava, arcibiskupa prešovského, metropolitu českých krajín a Slovenska

Vydáva: Metropolitná rada
Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie:
Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0908 879 835

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk,
www.ocam.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Vasyľ Kuzmyk

Jazyková úprava: Prot. Peter Kormaník

Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň svidnícka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok pre jednotlivcov **6,- € +**

poštovné 6,- €, polročný príspevok pre

jednotlivcov **3,- € + poštovné 3,- €**

Účet: IBAN: **SK810900 0000 0000 96292967**

BIC: **GIBASKBX**

Objednávky na odber:

Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi

Bayerova 8, 080 01 Prešov

Tel. č.: 051/7724 736

E-mail: mrpc@orthodox.sk

Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.

Číslo indexu: EV 173/08.